20 АПРЕЛЬ—КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК

• БАРЧА УЧАСТКАЛАРДА ЭНГ ЮКСАК МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИГА ЭРИШАЙЛИК
• ТУШГАН МАБЛАҒ БЕШ ЙИЛЛИК ФОНДИГА ЎТКАЗИЛАДИ
• КЎЧА ВА МАЙДОНЛАРНИ ОБОД ВА КЎКАЛАМЗОР ҚИЛАМИЗ, ШАҲАР ОЗОДА ВА ТАРТИБЛИ БЎЛАДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 79 (2367). ПАЙШАНБА 4 АПРЕЛЬ, 1974 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

⊙ КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Янош Кадарга, Венгрия Халқ Республикаси Президиумининг Раиси Пал Лошонцига ҳамда Венгрия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ене Фокка Венгриянинг миллий байрами —фашистлар зулмидан озод этилганлигининг 29 йиллиги муносабати билан табрик телеграммаси юбордилар. Жавоб телеграммасида Янош Кадар, Пал Лошонци ва Ене Фок ўртоқлар самимий табрик ва энг яхши истаклар учун чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор қилдилар.

⊙ СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 3 апрелда Покистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси С. Х. Деҳлавийни қабул қилди ва у билан дўстона вазиятда суҳбатлашди. Элчи А. Н. Косигинга Покистон бош министри З. А. Бхуттонинг мактубини топширди.

⊙ 1974 йил 3 апрелда Совет Иттифоқида ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-638» учирилди.

ҲАММА—МЕҲНАТ БАЙРАМИГА

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида туғилган ва «Буюк почин» деб ном олган коммунистик меҳнат байрами совет халқининг ажойиб анъанасига айланди. Ҳар йили баҳорда, бутун мамлакат В. И. Ленин туғилган кунни нишонлайдиган пайтда, биз меҳнат вахтасида турамиз, планларни муваффақият билан бажаришга, Ватанимизнинг янада қудратли, янада гўзал бўлишига ўз меҳнатимиз билан ҳисса қўшишга азму-қарор қиламиз.

Мана, бу йил ҳам «Компрессор», Октябрь Революцияси номидаги тепловоз-вагон ремонти заводлари, трикотаж фирмаси, «Главташкентстрой»нинг 153-қурилиш трести коллективлари москваликлар ташаббусини қизғин қўллаб-қувватлаб, 20 —апрель шанба кунини зарбдор меҳнат куни деб эълон қилдилар.

Улар шу куни еттита компрессор станцияси тайёрлаш, бир тепловоз ва бир вагонни ремонтдан чиқариш, олти минг килограмм полотно ишлаб чиқариш, 150 куб метр ғишт ва 200 куб метр бетон ускуналар ва бошқа маҳсулотлар тайёрлашга қарор қилдилар.

Коммунистик шанбаликнинг кўпчилик иштирокчилари шу куни юксак меҳнат унумдорлигига эришишни, иқтисод қилинган материаллар, хом ашёлар, ёнилғи ва электр энергияси ҳисобида меҳнат қилишни ўз олдиларига вазифа қилиб қўйишган.

Пойтахт саноат корхоналари ва ташкилотлари коллективлари ўзларининг зарбдор меҳнатларини В. И. Ленин туғилган куннинг 104 йиллигига ҳамда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига армуғон этадилар. Шу кунги барча маблағ тўққизинчи беш йиллик фондига ўтказилади.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети бу қимматли ташаббусни маъқуллаб, уни шаҳардаги корхона ва ташкилотлар коллективлари ўртасида кенг ёйиш ва қуллаб қувватлашни район партия комитетлари, район Советлари ижроия комитетлари, бошланғич партия ташкилотларига тавсия этди.

Пойтахт меҳнаткашлари 20 апрель куни якдиллик билан коммунистик шанбаликка чиқишга ва шу куни юксак меҳнат унумдорлигига эришишга ҳозирлик кўраётирлар. Ўз иш жойларида банд бўлмаган шаҳар аҳолиси «Севимли шаҳримизни ободонлаштирамиз!» шиори остида меҳнат қиладилар.

КЕЧА

Коммунистик шанбаликка тайёргарликка бағишланган шаҳар активи йиғилиши бўлиб ўтди. Актив йиғилишига пойтахт корхона ва муассасаларининг раҳбарлари, партия ташкилотларининг секретарлари, маҳаллий комитетларнинг раислари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари, партия, совет ва комсомол ходимлари иштирок этдилар.

Йиғилишда сўзга чиққан Сергели район ижроия комитетининг раиси С. Раҳмонов, трикотаж фирмасининг директори Қ. Сардиев, тўқимачилик комбинати ишчиси Е. Доронина, 159-трест касаба союз комитети раиси Р. Салимов экскаватор заводи кранчиси А. Заруцкая 153-қурилиш трести бошқарувчиси Э. Шоҳназаров, Октябрь революцияси номидаги тепловоз-вагон ремонти заводи партия комитетининг секретари И. Бобров Ташсельмаш заводи комсомол комитети секретари Ш. Алимов шанбалик олдидан кўрилаётган тайёргарлик қай аҳволда бораётганлиги ҳақида гапирдилар, Тошкентдаги барча коллективларни 20 апрель куни зарбдорларча меҳнат қилишга ва беш йилликни муваффақиятли якунлаш ишига салмоқли улуш қўшишга чақирдилар.

Йиғилишда шаҳар партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ А. А. Хўжаев нутқ сўзлади.

Йиғилиш иштирокчилари ишчиларга, хизматчиларга, интеллигенцияга, студентларга, мактаб ўқувчиларига, Тошкент шаҳрининг барча аҳолисига қарата Мурожаат қабул қилдилар.

Мурожаат тексти қуйида эълон қилинаётир.

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУНГА 104 ЙИЛ ТЎЛИШИ ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА 1974 ЙИЛ 20 АПРЕЛЬ КУНИ ЎТКАЗИЛАДИГАН КОММУНИСТИК ШАНБАЛИККА ТАЙЁРГАРЛИК МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ТОШКЕНТ ШАҲАР САНОАТ КОРХОНАЛАРИ, ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ, МУАССАСАЛАР КОЛЛЕКТИВЛАРИ, ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИЛҒОРЛАРИ ВА НОВАТОРЛАРИ ВАКИЛЛАРИ ШАҲАР АКТИВИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ

МУРОЖААТИ

ҚАДРЛИ ЎРТОҚЛАР!

Тошкент меҳнаткашлари, барча совет халқи билан бир қаторда, КПССнинг XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошириш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1973 йил) Пленуми қарорлари, ушбу Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев нутқида баён этилган масалалар корхона ва ташкилотлар хўжалик-иқтисодий фаолиятининг асоси бўлиб қолди, халқ хўжалиги вазифаларини муваффақиятли бажариш ишида улкан сафарбар этувчи кучга айланди.

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитетининг «1974 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш учун саноат, қурилиш ва транспорт ходимларининг Бутуниттифоқ Социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қарорини тошкентликлар ўзларининг жанговар программалари сифатида қабул қилдилар.

Тошкент индустрияси беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йилини яхши бошлади, у дадил суръатлар билан, ўз олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал этаётир.

Кўпгина корхона ва ташкилотларнинг коллективлари 1974 йил учун улкан муқобил планлар, социалистик мажбуриятлар қабул қилдилар, 1974 йил социалистик мусобақа шартларига имзо чекиб, уларни бажариш йўлида қатъият билан кураш олиб бораётирлар.

КПСС XXIV съезди белгилаб берган коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш зўр кўтаринкилик билан ижодий меҳнат қилишга, шаҳримиздаги ҳар бир меҳнаткаш умумхалқ ишига нечоғлиқ ҳисса қўшажагига, қатъият ва оқилона иш тутишга, барча коллективларда уюшқоқлик ва юксак интизом таъмин этилишига боғлиқ эканлигини биз яхши тушунамиз. Шундай экан, биз коммунистик қурилишнинг белгиланган улкан планларини муваффақият билан бажариш учун курашда бутун куч-қувватимизни аямаймиз.

Тошкентдаги «Компрессор», Октябрь революцияси номидаги тепловоз-вагон ремонти заводлари, трикотаж фирмаси ҳамда «Главташкентстрой»нинг 153-қурилиш тресги коллективларининг москваликлардан ўрнак олиб, 20 апрель куни В. И. Ленин туғилган куннинг 104 йиллиги ҳамда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 50 йиллиги шарафига коммунистик шанбалик ўтказиш ҳақидаги ватанпарварлик ташаббуслари беш йиллик тўртинчи йилини меҳнатда янгидан—янги зафарлар билан нишонлашга интилишнинг ёрқин ифодаси бўлди.

Бу ажойиб ташаббус саноат, транспорт, алоқа корхоналари, қурилишлар, республика пойтахтининг барча муассаса ва ташкилотлари коллективлари томонидан кенг қўллаб-қувватланди. Тошкентликлар коммунистик шанбаликка якдиллик билан чиқишга, ҳар қачонгидан кўра яхшироқ ва унумлироқ меҳнат қилишга, шу куни юксак меҳнат унумдорлигига эришишга, ишланган маблағларни тўққизинчи беш йиллик фондига ўтказишга қатъий азму-қарор қилдилар. Кўпгина корхоналар «Қизил шанбалик» куни иқтисод қилинган моддий маблағлар, хом ашёлар, электр энергияси ҳисобида ишлашга аҳд қилдилар, улар ички резервларни аниқлаш ва улардан фойдаланиш йўлида актив изланмоқдалар.

В. И. Ленин ўзининг «Буюк почин» асарида қайд этиб ўтганидек, коммунистик шанбаликларнинг маънавий ва тарбиявий аҳамияти ғоят буюкдир. Ильич ишчиларнинг кўнгилли равишда шанбаликлар ташкил этиб, меҳнат унумдорлигини ошириш йўлидаги интилишларида коммунизм куртакларини кўрган эди. Инсон ва меҳнат! Худди мана шу коммунистик онглиликни қарор топтиришда энг асосий участкалардан бири саналади.

Умумшаҳар коммунистик шанбалиги иштирокчилари 20 апрель кунига юксак марраларни белгиладилар. Беш йиллик тўртинчи, белгиловчи йилининг кам маблағ сарф этиб, кўпроқ ва яхши сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга даъват этувчи шиори— «Қизил шанбалик»нинг ҳам шиори бўлиб қолди.

Ана шу ватанпарварлик интилишида Тошкент меҳнаткашларининг Ватанимиз экономикасини янада мустаҳкамлаш ва унинг қудратини ошириш манфаатлари йўлида фидойлик қилиши яққол акс этади.

Шунинг учун ҳам, биз ўтказиладиган шанбаликнинг барча иштирокчиларини меҳнат байрамини уюшқоқлик, ишчанлик, чинакам ижодий меҳнат намунасига айлантириш йўлида бутун куч-қувватларини аямай сарфлашга даъват этамиз.

Тошкент меҳнаткашлари 20 апрель, «Қизил шанбалик» кунида асосан ўзларининг иш жойларида — заводларда, фабрикаларда, қурилишларда, транспорт корхоналарида, шаҳар хўжалиги тармоқларида, конструкторлик бюролари ва лойиҳа ташкилотларида меҳнат қиладилар. Министрликлар, идоралар, муассасалар, ўқувчи ёшлар шу куни қурилиш майдонларига чиқадилар юк ортиш ва тушириш ишларига кўмаклашадилар, республикамиз пойтахтини озода, юксак намунали ва маданий шаҳарга айлантириш мақсадида ободонлаштириш ишларида иштирок этадилар.

Биз, актив йиғилиши иштирокчилари, хўжалик раҳбарлари ва жамоат ташкилотларини ҳар бир тошкентлик шу куни ўз ватанпарварлик бурчини муваффақият билан адо этиши, зўр унум билан ишлаши, меҳнат унумдорлигини кескин ошириши, ўзининг бутун ижодий куч-қувватини сафарбар этишини таъминлашлари учун барча шарт-шароитларни муҳайё этишга даъват этамиз.

Тошкентликларнинг «Қизил шанбалик» куни зўр кўтаринкилик билан қиладиган меҳнатлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин тўйини нишонлашга тайёргарлик даврида муҳим босқич саналади. Республикамиз пойтахти меҳнаткашлари бу шонли санани нишонлашга тайёргарликни ишчилар синфининг, интеллигенциянинг меҳнат, жамоат ва сиёсий активлигини янада ошириш учун кураш шиори остида олиб бормоқдалар. Улар КПСС XXIV съезди тарихий қарорлари, тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш йўлида курашни янада қизитиб юбордилар.

Қадрли ўртоқлар! Биз шаҳар активи йиғилиши иштирокчилари Ўзбекистон пойтахтининг барча меҳнаткашларига, барча тошкентликларга мурожаат этар эканмиз, умумшаҳар коммунистик шанбалигига актив иштирок этишга, шу куни зўр кўтаринки руҳда, бутун куч-қувватни сафарбар этган ҳолда меҳнат қилишга, юксак кўрсаткичли меҳнат унумдорлигини таъминлашга, эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлаб бориб, бундан кейин уларни ҳар бир меҳнаткашнинг ишлаб чиқариш нормасига айлантиришга эришишга чақирамиз.

Биз ана шу куни коммунистик меҳнатнинг чинакам байрамига айланажагига қатъий ишонамиз. Тўққизинчи беш йиллик планларини муддатидан олдин бажариш ишида ҳар бир тошкентлик ўзининг шахсий улушини қўшишига эришайлик. Бизнинг зарбдор меҳнатимиз совет кишиларининг жонажон Коммунистик партияга, коммунизм идеалларига, улуғ Ленин ишига бўлган чексиз садоқатининг яна бир намойишига айлансин. 20 апрель куни шаҳар меҳнаткашларининг коммунизм учун кураш шонли йилномасида яна бир ёрқин саҳифа бўлиб қолсин. Биз шанбалик кунидаги илҳомбахш зарбдор меҳнатимизни Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин туғилган кунга ҳамда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаймиз.

Ҳамма коммунистик шанбаликка!

Яшасин ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг жанговар авангарди, коммунизм учун курашда совет халқининг раҳнамоси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Коммунизм қураётган улуғ совет халқига шон-шарафлар!

Тошкент шаҳар саноат корхоналари ва ташкилотлари коллективлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари вакилларининг В. И. Ленин туғилганига 104 йил тўлиши ҳамда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига 1974 йил 20 апрелда ўтказиладиган коммунистик шанбаликка тайёргарлик кўришга бағишланган актив йиғилишида бир овоздан қабул қилинди.

«Юлдуз» тикувчилик фирмасида Венгриядан келтирилган тикув жиҳозлари комплексини монтаж қилиш ишлари ниҳоясига етмоқда. Бу комплексни Венгриянинг «Паннония» фирмаси ишлаб чиқарган. Комплекс қўл билан дазмоллаш жараёнларига барҳам беради. Натижада меҳнат унумдорлиги кескин ошади, маҳсулотларнинг ташқи кўриниши анча яхшиланади.

СУРАТДА: янги монтаж қилинган комплекснинг умумий кўриниши.

Ш. Иброҳимов фотоси. (ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

3 апрель куни КПСС Марказий Комитетида Россия Федерациясининг қора тупроқ бўлмаган зонасидаги областлар ва автоном республикалар КПСС область комитети биринчи секретарлари, АССР министрлар советлари раислари ва область ижроия комитетлари раисларининг, СССР ва РСФСР бир қанча министрликлари ва идоралари раҳбарларининг кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгашда партия, совет ва хўжалик органларининг КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «РСФСРнинг қора тупроқ бўлмаган зонасида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини бажаришни ташкил этиш борасидаги конкрет вазифалари муҳокама қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев катта нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари ва Сиёсий бюро аъзолигига кандидатлар, Марказий Комитет секретарлари, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва РСФСР Министрлар Советининг масъул ходимлари қатнашдилар.

ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

3 апрель куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда матбуот, телевидение ва радио ходимлари, ижодий союзларнинг, бир қанча министрликларнинг ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар иштирок этдилар. Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев қўриқ ерлар ўзлаштирила бошлаганлигининг 20 йиллигига бағишлаб Олмаотада ўтказилган тантанали мажлисда сўзлаган нутқида баён қилинган назарий қоидалар ва қўйилган амалий вазифаларни кенг пропаганда қилишни ташкил этиш вазифалари кўриб чиқилди. Қўриқ ерларни ўзлаштиришда, экономика ва маданиятни юксалтиришда партия билан халқнинг кўрсатган буюк жасоратини акс эттирувчи бадиий ва ҳужжатли асарлар, радиопостановкаларни яратиш зарурлиги таъкидлаб ўтилди. (ЎзТАГ).

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ КИНОСАНЪАТИ БАЙРАМИ ОЛДИДАН

3 апрель куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида кенгаш бўлиб ўтди. Кенгашда Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатлари III Халқаро кинофестивалини ўтказишга тайёргарлик билан боғлиқ бўлган масалалар кўриб чиқилди.

Кенгашда айтиб ўтилдики, бўладиган кинофестиваль катта халқаро аҳамиятга эга бўлиб, Осиё ва Африка мамлакатлари прогрессив кучларини жипслаштиришда, уларнинг тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун курашини кучайтиришда муҳим роль ўйнайди.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева, республика Министрлар Совети Кинематография Давлат комитетининг раиси А. Абдуллаев, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. О. Козимов, «Главташкентстрой» бошлиғи Г. М. Саркисов нутқ сўзладилар. Фестивални юксак ғоявий ва ташкилий даражада ўтказмоқ учун фестивалга яхшилаб тайёргарлик кўриш борасида белгиланган барча тадбирлар амалга оширилиши зарурлиги таъкидланди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов қатнашди. (ЎзТАГ).

Х. ФЛОРАКИС ТОШКЕНТДА

Греция Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Харилаос Флоракис 3 апрелда Тошкентга келди.

Аэропортда Греция Компартияси Тошкент партия комитети бюросининг аъзолари Я. Партакилудис, Г. Ритас, Х. Санидас, Я. Кипарисис Х. Флоракисни кутиб олдилар. Кутиб олувчилар орасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири Г. М. Орлов бор эди. (ЎзТАГ).

Яхшидан боғ қолади

КЎЧАТ ЎТҚАЗИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1 АПРЕЛГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун— кўчат ўтқазиш плани (минг туп ҳисобида), иккинчи стун— икки ойлик бошидан бери ўтқазилган дарахтлар, учинчи стун— яшил тўсиқлар ўтқазиш плани (минг туп ҳисобида), тўртинчи стун— икки ойлик бошидан бери ўтқазилган яшил тўсиқлар, бешинчи стун —бажарилиш проценти, олтинчи стун— сайҳонликларни ўзлаштириш плани (дона ҳисобида), еттинчи стун — амалда бажарилгани.

Киров райони	78	80,6	78	104,3	118	6	6
Октябрь райони	95	106,1	60,6	71,4	114	1	1
Куйбишев райони	84	84	63	73,8	107	13	10
Чилонзор райони	76	65	58	68	99	6	6
Ленин райони	80	80,5	65	74	106	5	5
Ҳамза райони	75	75	51	51	100	8	7
Фрунзе райони	62	61	52	60,4	107	2	2
Собир Раҳимов райони	68	71,1	47	51,2	106	4	4
Сергели райони	61	65,1	46	53	111	2	2
ШАҲАР БЎЙИЧА (шаҳар ижроия комитети системасининг барча ташкилотлари бўйича)	800	807,5	800	921,8	108	47	43

Бугун баҳорги кўчат экиш мавсуми муваффақиятли якунланди. деб тўла ишонч билан айтиш мумкин. Кўчат ўтқазиш уюшқоқлик билан ўтди, унда шаҳар аҳолиси фаол иштирок этди. Энди асосий вазифа ёш ниҳолларнинг ўсиб кетишини таъминлашдир. Қисқа муддат ичида суғориш тармоқларининг аҳволини текшириш, зарур бўлса, ремонт қилиш керак. Бу ишлар ирригаторлар зиммасига юкланади.

Ҳозир ҳам кўчат ўтқазишни давом эттириш учун имконият бор. Айниқса, бўш ётган сайҳонликларни ўзлаштиришга алоҳида эътибор бериш керак Ана шу ер участкалари чинакам обод, кўкаламзор бўлиши лозим. Бу соҳада Куйбишев районида талай ишлар амалга оширилади. Мазкур районда дам олиш зоналарига айлантирилиши керак бўлган сайхонликлар куп. Шуниси ачинарлики, ўзлаштирилган айрим сайхонликлар қаровсиз қолиб кетаяпти.

Шу кунларда Тошкент атрофида «яшил марварид» вужудга келтириш алоҳида аҳамиятга эга. Тошкент шаҳар ижроия комитети қарори билан ҳар бир ташкилот, корхонага алоҳида участка ажратилган. Аммо, халқа йўли бўйлаб кўчат ўтқазиш суст бораяпти. Район ижроия комитетлари бу ишларни ўз назоратларига олиб, мазкур ишларни жадаллаштириб юборишлари лозим.

САМИМИЙ ТАЪЗИЯЛАР

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н. Косигин ўртоқлар Франция республикаси Президенти вазифаларини вақтинча бажариб турган Ален Поэрга ва Франция республикасининг Бош министри Пьер Месмерга йўллаган телеграммада бундай дейилади: «Франция республикасининг Президенти Жорж Помпиду бевақт вафот этганлиги тўғрисидаги хабарни чуқур қайғу билан эшитдик. Шу мусибатли дамларда ҳамдардлик таъзияларимизни қабул этгайсиз.

Франциянинг атоқли давлат арбоби Президент Помпиду Совет Иттифоқида зўр ҳурмат-эҳтиромга сазовор эди. У Совет Иттифоқи билан Франция ўртасида анъанавий дўстликни ривожлантириш учун кўп ишлар қилган эди.

Жорж Помпиду Президент лавозимида бўлган йилларда Совет—Франция муносабатлари янада мустаҳкамланди, халқаро кенг кўламда эътироф этилган Совет—Франция асосий ҳужжатлари қабул қилиниши билан нишонланди. Биз шу давр мобайнида СССР билан Франциянинг Европа ва дунёда кескинликни юмшатиш жараёнини чуқурлаштириш, давлатлар ўртасида тенг ҳуқуқли ҳамкорликни ривожлантириш ишида эришилган ҳамжиҳатлик натижаларини юксак даражада қадрлаймиз.

Совет Иттифоқи Франция билан иккала мамлакат халқларининг туб манфаатларига мос келадиган, ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда тинч-тотув яшаш принципларини қарор топтирадиган дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик сиёсатини бундан буён ҳам изчиллик билан ўтказаверади».

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний ва А. Н.Косигин ўртоқлар Клод Помпиду хонимга ҳам ҳамдардлик телеграммаси юбордилар.

Умрдошингиз Франция республикасининг Президенти Жорж Помпидунинг бевақт вафот этганлигидан сиз билан биргалашиб қаттиқ қайғурамиз, дейилади телеграммада.

Президент Помпиду билан ўтказилган дўстона учрашувлар хотирамизда ҳамиша қолажак. У Совет Иттифоқи билан Франция ўртасида келишиш ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш ва мустаҳкамлашда катта роль ўйнаган кишидир.

* * *

Франция Республикасининг Президенти бевақт вафот этганлиги муносабати билан СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико Франция республикаси ташқи ишлар министри Мишел Жобер номига юборган телеграммасида чуқур ҳамдардлик изҳор этди.

Юбилей объектида

ЯНГИ ЦИРК ГУМБАЗЛАРИ ОСТИДА

Совет Иттифоқидаги катта цирклардан бири — Тошкентдаги янги цирк гумбази монтаж қилина бошлади. 3130 томошабинга мўлжаланган шу ноёб иншоотнинг қуйи этажларида безакчилар бригадаси ишга киришиб кетди. Цирк биносига мармар, гранит, сир қопланмоқда. Қўқон бадиий ҳунармандчилик устахонасига ёнғоқ ёғочидан ўйиб ишланадиган панно буюрилди. Бу панно цирк аренасига чиқиладиган жойни безайди. Фойени безаш учун жилоланган дубдан деталлар тайёрланмоқда.

— Қурилиш графики бўйича бормоқда, — деди катта прораб Э. Баширов.

Қурувчилар циркни Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси юбилейи арафаси, 20 октябрда очишмоқчи. Бинобарин, етти ой ичида 2,5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилмоғи лозим.

Ҳозир бутун куч асосий участка-циркнинг томоша корпусига қаратилган. Маъмурий-хўжалик комплекси тамомила битказилди, артистлар корпуси, омборлар, гараж, отхона қурилди.

— Ҳозир, — деди Э. Баширов, — ҳар куни цирк қурилишида 350 дан ошиқ киши ишламоқда. Апрелда эса 600 киши ишлаши мумкин бўлади. Бундан ташқари ёзлик имтихон сессиясидан сўнг Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг студентлари ҳам бизга ҳашарга келадилар.

Диаметри 100 метрга борадиган цирк гумбази остида биронта устун, биронта ғов ёки тиргак йўқ. Бутун иншоот олтита бетон ҳалқа билан боғланган 24 та радиал рамада туради. Тошкент цирки пайвандланувчи металл конструкциялардан эмас, балки тамомила якпора темир-бетондан ишланмоқда. Демак у кўпга чидайди: якпора бетон ётқизилгандан сўнг 50 йил ўтгандан кейингина максимал пишиқликка эришиб, яна неча юз йиллаб хизмат қилади.

Аммо циркнинг бундай конструкцияда бўлиши лойиҳачиларнинг ҳам, бинокорларнинг ҳам ишини қийинлаштирди. Шулардан бири — икки ҳалқа балка арматурасини бевосита қурилиш майдонида олдиндан зўриқтириш — Бутуниттифоқ кўламида ўтказилган муваффақиятли тажрибалардан бири бўлди.

Одатда арматура завод шароитларидагина зўриқтирилиб, шу заҳоти устидан бетон қуйилади. Лекин заводда бирининг айланаси 160 метр, иккинчисиники 240 метрга борадиган икки улкан ҳалқани ясаб бўлмайди, албатта. Шундай бўлгач, арматура пўлатини қурилишнинг ўзида зўриқтиришга қарор қилинди. Бунақа иш Совет Иттифоқида биринчи бор бажарилди.

Ю. ЮДИН.
ЎзТАГ мухбири.

СУРАТЛАРДА: пастда — Тошкент цирки қурилишининг бугунги кўриниши; юқорида — (чапдан ўнгга) қурилишда фидокорлик билан меҳнат қилаётган 93-махсус трест «Стальмонтаж» бошқармасининг илғор монтажчиларидан Пётр Букреев, Иван Ломов ва Габит Умрбоевни кўриб турибсиз.

М. Нуриддинов фотолари.

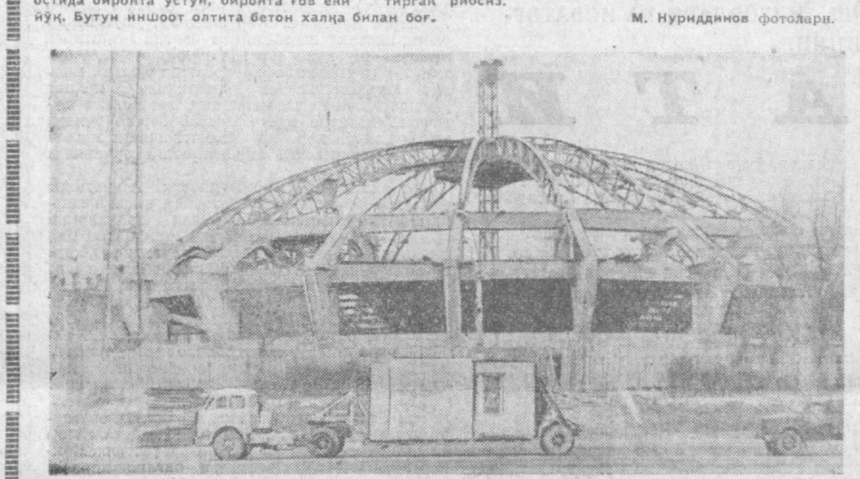

● Халқ хизматкори—мусобақа илғори

Қалбга йўл топиб...

Беш йилликнинг белгиловчи йили ҳар биримизнинг зиммамизга юксак масъулият юклади, янада матонат билан меҳнат қилишга чорлади. Айниқса, бу ишда биз, депутатлар ўзимизни кўрсатишимиз, намунали ишимиз билан халқ ишончини қозонишимиз керак.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг қарорида куч ва маблағларни кам сарфлаган ҳолда, яхши сифатли маҳсулот тайёрлаб бериш шиори ўртага ташланди. Ҳамма қатори заводимиз депутатлари ҳам буни зўр мамнуният билан кутиб олдилар. Шу кунларда ҳар бир ишда унга қатъий амал қилиняпти.

Корхонамизнинг кенгайтирилган йиғилишида конкрет мажбуриятлар қабул қилдик. Цехлар, бригадалараро социалистик мусобақа тобора қизиб бормоқда. Кўриниб турибдики, бу йил депутатларимиз учун ҳам чинакам синов йили бўлади. Корхонадаги ишлар, жамоатчилик юмушлари, сайловчилар билан учрашувлар ва улардан тушган наказларни бажариш каби масъулиятли вазифаларнинг ҳаммасини уддалашга вақт топиш керак. Бунинг учун кишида ишонч ва қатъият бўлмоғи даркор.

Район Советига депутат бўлиб сайланган йилим ўзимни қўярга жой тополмадим. Ростда, кўпчилик ишончини оқлашнинг ўзи бўладими? Сайловчилар наказлари билан бўлиб, ишлаб чиқаришдан орқада қолиб кетмасмикинман? Ҳаммасидан ҳам ана шу савол мени ташвишлантирарди. Бироқ ғайрат қилган киши барча ишни уддалар экан.

Депутат ҳар бир ишда кўпчиликка ўрнак бўлиши керак. Ана шундагина одамлар ҳурматини қозонади. Шуни ҳисобга олиб, кундалик нормамни мунтазам ортиғи билан бажараман. Шу кунларда 1975 йилнинг декабрь ойи ҳисобига меҳнат қилаяпман. Доимо иш жойимни озода тутаман. Барча ишлаб чиқариш асбобларим тартибли бўлишига ҳаракат қиламан. Ўз тажрибамни ҳамкасб дўстларимга ўргатаман. Корхонага ишга келганимдан бери 30 дан ортиқ шогирд етиштирдим. Улардан кўпчилиги ҳозир ишлаб чиқариш илғорларидир.

Депутатнинг иши биргина ўз вазифасига сидқидилдан ёндошишдангина иборат эмас. У корхонадаги ишчиларнинг айниқса, ёшларнинг аҳволидан уларни меҳнатга бўлган қизиқишидан хабардор бўлиб туриши лозим. Шу ўринда бир мисол келтирмоқчиман. Ўтган йили корхонамизга яқиндагина ишга келган С. Абдуллаев ишдан бўшамоқчи эканлигини айтди. Бу сўз ҳаммамизни ташвишга солди. Нега кетмоқчи? Ҳали ишга келганига бир ой бўлмай туриб-а? Балки, оиласида бирор кўнгилсиз воқеа рўй бердимикан? Ё ишдан кўнгли тўлмадими?

Собиржонни ўртага олдик. Унга маслаҳат бердик, йўл-йўриқлар кўрсатдик. Уни нима мақсадда ишдан бўшамоқчи эканлигини билишга қизиқдик. Лекин йигит ёзилиб гапирмади. «Ўз хоҳишим билан ишдан бўшамоқчиман, вассалом» деб туриб олди.

Эртасига унинг уйига бордим. Оила аъзолари билан танишдим. Ўғлининг ишдан бўшамоқчилигини билган ота-она ҳайрон бўлишди.

—Нега кетаркан? — Улар шундай савол билан менга мурожаат қилишди. Мен ҳам шуни аниқлагани келганлигимни айтдим. Собиржон 10-синфни битирган мактаб ўқитувчилар коллективи ҳам ўз ўқувчиларига ижобий баҳо беришди.

—Қобилиятли бола, тиришқоқ.

Жумбоқ-жумбоқлигича қолди. Мен Собиржоннинг ўзи билан яккама-якка суҳбатлашмоқчи бўлдим. У яна ўша гапни такрорлади.

—Яхши, — дедим мен, — жавоб берамиз. — Лекин сабабини айт.

—Очиғини айтсам, бу ерда ишлаш оғир экан. Ўзимга муносиб, енгилроқ иш ахтармоқчиман.

Мана, масала қаерда экан. Жавоб бериш осон. Унинг ўрнига ишлайдиган одам кўп. Лекин, Собиржоннинг тақдири-чи? Ҳозирдан меҳнатдан нолиса, охири нима бўлади?

—Хўп, биз сенга енгил иш топиб берамиз. Лекин, кетишни ўйлама, — дедим мен жиддий. Йигит рози бўлди. Корхона раҳбарлари билан маслаҳатлашиб, унга енгилроқ иш топиб бердик. Шу билан масала ҳал бўлди.

Орадан кунлар ўтди. Собиржон қараса, ёш-ёш хотин-қизлар не-не ишларни бажаришяпти. Бироқ, улар доимо қувноқ. Меҳнатнинг оғирлигидан шикоят қилишмайди. Эркаклар эса, қайси жойда ишлашмасин ҳар куни нормаларини икки-уч ҳисса бажаришади. Собиржон бўлса ҳаммадан орқада. Бу нарса ўнга таъсир қилди шекилли, бир кун келиб менга мурожаат қилди. Уни ўзимга шогирд қилиб олдим. Шу кундан бошлаб, у ҳам ҳақиқий ишга киришди. Ўз касбига меҳр қўйди.

Корхонамизда турли миллат вакиллари меҳнат қилишади. Уларнинг ҳаммалари бирбирларига меҳрибон ва жонкуяр. Корхонамизнинг илғорлар қаторидан ўрин эгаллаб келаётганлигининг боиси ҳам ана шунда.

Депутат сифатида тез-тез сайловчиларни қабул қилиб туришни ҳам унутмайман. Одамлар арзини тинглайман. Уларнинг наказларини бажариш йўлида астойдил елиб-югураман. Ахир, депутат учун омма ишончини қозонишдан ортиқ бахт йўқ-да. Шунинг учун ҳам, доимо ўзимни бахтиёр ҳис этаман.

К. МУҲИДДИНОВ,
«Компрессор» заводи ишчиси, район Совети депутати.

● *Техника янгиликлари*

«ПРОПЕЛЛЕР» ЎРОҚ

Мотороллер олдига икки «пропеллер» (паррак) ўрнатилган. Лекин бу парраклар пастга қаратилган. Чунки уларнинг вазифаси чимзор ўтини ўришдан иборат. Белгород экспериментал қуйув-механика заводида ўзи юрадиган шундай установкаларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Янги чимзор ўриш машинаси шаҳарларда ишлатилаётган дастаки коляска-косилкага нисбатан бир неча баравар серунум. Унинг биттаси бир кунда 30 минг квадрат метргача майдондаги ўтни ўриб бера олади. Ўрнатма ўроқларни қирқиш баландлигини исталга ҳолга келтириб осонгина кўтариш ва тушириш мумкин. Бу нарса чимзорлар ва стадион майдонларда ўрим турларини ҳар хил қилишга имкон беради.

Завод ёзги мавсумга шундай косилкалардан бир неча туркум ишлаб чиқаради.

(ТАСС мухбири).
БЕЛГОРОД.

Пойтахтимиз гўзал ва кўркам бўлсин

КЎЧАЛАР ЯШИЛ ЛИБОС КИЙМОҚДА

Яхшидан боғ қолади, дейди доно халқимиз. Буни қалбдан ҳис қилган Киров райони меҳнаткашлари шу кунларда район территориясини кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишларини зўр уюшқоқлик билан амалга ошириптилар. Октябрь райони меҳнаткашларининг чақириғига «лаббай» деб жавоб берган корхона, муассаса ва маҳалла коллективлари томонидан ҳозиргача 60 мингдан ортиқ дарахт кўчатлари, 90 минг дона (пландагидан 12 минг дона ошиқ) яшил тўсиқлар ўтқазилди. «Ўзбексельмаш» заводи «Юлдуз» фирмаси, Ўрта Осиё медицина педиатрия институти коллективлари ва «Отчопар», «2-Кисловодск» каби маҳаллалар аҳолиси бу ишларни амалга оширишда бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Дарахт кўчатлари ўтқазиш билан бирга сўлим гулзорлар барпо қилишга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Район территориясида 1 миллион тупга яқин кўп йиллик ва мавсумий гул навлари экилади. Бу гулзорлар янгидан барпо этиладиган 9 та микроскверниng файзига файз қўшиб, теварак-атрофга хушбўй ҳид таратиб туради. Ҳозиргача олтита янги микросквер ташкил этилди.

Райондаги ирригация шохобчаларини тозалаш ишлари изчиллик билан амалга оширилмоқда. Тозалик ва кўкаламзорлаштириш икки ойлиги давомида уч юз минг погон-метр ирригация тармоқлари ремонт қилинади. Ҳозиргача 180 минг погон-метр суғориш тармоқлари тозаланди. Бу ишда 78 та самосвал, 38 та экскаватор, бульдозер, жами 231 та транспорт ва механизм ҳашарчилар жонига оро кирмоқда. Оққўрғон, Бўзсув каби канал соҳиллари «яшил тўн»га ўраб, сўлим оромгоҳлар ташкил қилинади.

Район аҳолиси шанбалик ва якшанбаликларда актив иштирок қилмоқда. Ўтган сафарги якшанбаликда улар томонидан 13800 дона дарахт кўчати, 27030 дона яшил тўсиқлар ўтқазилади. 44600 погон-метр ариқ-зовурлар тозаланиб, кўча ва ҳовлилардаги ҳар хил чиқиндилар олиб чиқиб ташланди.

«Кўчат ўтқазиш планини муддатидан олдин бажарган районимиз меҳнаткашлари,— дейди ободонлаштириш бошқармасининг бошлиғи А. Ғаниев.— Келаси шанба ва якшанбалиkda пландан ташқари 12 минг дона дарахт кўчати ва 25 минг дона яшил тўсиқлар ўтқазишга қарор қилдилар. Бу уларнинг ЎзССР ва Ўзбекистон Коммунистик партияси ташкил топганлигининг 50 йиллигига муносиб совғалари бўлади».

Юбилей йилида Тошкентни боғ-роғлар масканига айлантириш учун баракали ҳисса қўшаётган Киров район меҳнаткашлари мусобақани қизитиб юборишди. А. УРОЗМЕТОВ.

ЭЪТИБОРДАН ЧЕТДА ҚОЛГАН КЎЧА

Ҳозирги вақтда шаҳримизда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ойлиги ниҳоятда уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Кўплаб ранг-баранг кўчатлар ўтқазиш билан бирга кўчалар асфальт қилиниб, хонадонларга табиий газ, водопровод келтирилмоқда. Лекин бизни Ленин район территориясига қарашли Коммунизм проездида яшовчи хонадонлар юқорида кўрсатилган коммунал хизматларини баъзиларидан маҳрумдирлар. Бу кўчада қишда лой, ёзда эса чанг ҳукм суради. Чунки кўча асфальт қилинмаган, водопровод ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Чунки, бу ердаги оилалар мана неча йилдирки қудуқдан сув ичишади.

Биз бу ҳақда бир неча ташкилотларга арз қилдик. Лекин улар ҳамиша ахлат уюмларига тўлиб-тошиб ётадиган кўчамизни ҳолидан хабар олишмаяпти. Район ободонлаштириш бошқармасидагилар бу ҳолга қачон барҳам беришаркин? Ёки бизни кўчамиз улар учун ўгайми?

Қ. МУРОДОВ,
С. ҲАСАНОВ,
Т. БАҲРОМОВ.

Ҳамдўстлик самараси

Ўзбекистон трикотажчилари учун

Ўзбекистонда ички трикотаж тўқувчи Андижондаги катта трикотаж фабрикасида ишга туширилган тезкор тўқув машиналарига «ГДРда ясалган» деган сўзларни ўқиш мумкин. Корхонани техникавий қайта қуроллантириш планида «Кокет» фирмаси юборган мана шу машина-ускуналарни ўрнатиш мўлжалланган эди.

Фабрика ишчилари янги техникага юксак баҳо бердилар. Ҳамма тўқув процесслари механизациялаштирилган, мана шу машиналарда тўқиш структураси янада ҳилма-хил газлама чиқариш мумкин. Корхона меҳнаткашлари «Мето» (Чехословакия) ва «Мультикарат» (ГДР) фирмаларининг машиналаридан ҳам хурсанддирлар.

—Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларда ясалган машина-ускуналарни соҳамизнинг кўпгина корхоналарида учратиш мумкин, деди Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги тўқимачилик ва трикотаж саноати Бош бошқармасининг бош инежнери В. Н. Мастаков. — Тошкент трикотаж фирмаси, Қўқон пайпоқ комбинати, Бухоро трикотаж фабрикаси ва соҳанинг бошқа корхоналарига техника юборишда Совет Иттифоқи заводлари билан бирга ГДР, Чехословакия, Венгрия, Польша машинасозлари ҳам қатнашмоқдалар. Беш йиллик мобайнида Ўзбекистонда устки ва ички трикотаж тайёрлаш қарийб бир ярим баравар кўпаяди. Бунда техника жиҳатидан қайта қуроллантириш катта роль ўйнайди.

Ўзбекистоннинг кўпгина заводлари ҳам ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг буюртмаларини бажаряпти. Улар қардош давлатларга экскаватор, қишлоқ хўжалик техникаси, компрессор станциялари, тўқимачилик машиналари, насос, элетрокабель, трансформатор, электрон асбоблар, дори-дармон, пахта толаси ва бошқа маҳсулотлар юбормоқдалар.

(ЎзТАГ).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

Совет Иттифоқининг ёрдами билан

ҚОБУЛ. (ТАСС). Афғонистон пойтахти районларидан бирида Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилган Жангалак автомеханика техникумида машғулотлар бошланди. Қарийб 20 гектар ерга жойлашган техникумнинг лабораториялари, таълим устахоналари, уй-жой корпуси бир вақт ичида етти юз кишининг таълим олишига мўлжалланган.

Совет ва Афғон ўқитувчилари автотранспорт, саноат корхоналари ва металл ишлаб берувчи корхоналарнинг машина-ускуналарини ремонт қилувчи ва ишга туширувчи мутахассисларини тайёрлашга киришдилар. Ана шу соҳаларда Афғонистон республикасининг ривожланиб бораётган экономикаси учун малакали миллий кадрларга эҳтиёж жуда катта.

ТЕЛЬ-АВИВГА ҚУРОЛ-ЯРОҒ ЕТКАЗИБ БЕРИЛМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» газетаси хабар беради: Вашингтон Исроилга ҳарбий ёрдам программасини кенгайтириш ниятидадир. АҚШ конгресси ўтган йили Тель-Авивга «фавқулодда ҳарбий ёрдам» учун 2,2 миллиард доллар ажратиб берилишини маъқуллаган эди. АҚШ ҳозирги пайтгача Исроилга 1,5 миллиард долларлик қурол-яроғ ва ҳарбий анжомлар етказиб берди ва 1973 йил октябридаги можаро вақтида яксон қилинган реактив —Ф—4» қирувчи — бомбардимончи ва «А—4» бомбардимончи самолётларнинг ўрнини батамом тўлдирди. Лекин шунга қарамай, Пентаган «Ф—4» самолётларининг янги туркумларини жадал етказиб беришни давом эттирмоқда ва «М—60» танкларини ишлаб чиқаришни икки баравар кўпайтириш ниятидадир.

Бундан ташқари, АҚШ мудофаа министрлиги Исроилнинг янги қурол-яроғларни сотиб олишини таъминлаш мақсадида Тель—Авивга жуда енгил шартлар билан 700 миллион доллар миқдорида узоқ муддатли қарз беришни талаб қилмоқда. Пентагон Исроил ҳарбий машинасини қайтадан қуроллантириш Қўшма Штатларнинг «миллий манфаатларига мос бўлиб тушади» деб даъво қилмоқда. Америка қурол—яроғларини етказиб беришга доир конкрет масалалар АҚШ мудофаа министри Ж. Шлесинжернинг ҳозирги вақтда Вашингтонга келган Исроил мудофаа министри М. Даян билан олиб борадиган учрашувларида муҳокама қилинади.

● Бугун—Венгрия фашист босқинчилардан озод этилган кун

„ҚАРДОШЛИК“ МАГИСТРАЛИДАГИ ШАҲАР

— Бизга жуда кўп меҳмон келади,— деди Тиса химия комбинатининг иқтисодий директори Тибор Сенеши, кейин давом этди:— Одатда бизга мунтазам самарали ҳамкорлик қилиб келаётган дўстларимиз келишади. Бу биринчи навбатда совет мутахассислари — бизнинг кўпгина заводларимизни лойиҳалашда, қуришда иштирок этган москвалик, ленинградлик, украиналик, қирғизистонлик, белоруссиялик инженерлар, ишчилардир. Гарчи комбинат ҳақида жуда кўп гапирилган ва ёзилган бўлса ҳам, бизда меҳмонларга кўрсатадиган нарсаларимиз жуда кўп.

Анъана бўйича мамлакатда энг йирик бўлган химия комплекси ва у билан ёнма-ён қад кўтарган Венгриянинг ёш шаҳри — Ленинварош билан макетдан танишишни бошлаймиз. Комбинат территорияси бир неча юз гектар майдонга жойлашган, заводларнинг корпуслари қатъий тартибда қурилган, кенг яшил ўрмондан кейин мовий камардек бўлиб оқаётган Тиса бўйида оппоқ шаҳар кварталлари қад кўтарган. Ленинварош, асосан химия комбинатининг ишчилари бўлган унинг аҳолиси яқин ерда жойлашган, лекин анча кенг ўрмон девор билан тўсилган ишлаб чиқаришнинг зарарли таъсирини сезмасликлари ҳисобга олиниб лойиҳалаштирилаяпти ва қуриляпти.

Бу ерга биринчи қурувчилар 1953 йилда келишган. 1960 йилда лак, бўёқлар ва сунъий смола ишлаб чиқарувчи биринчи завод қурилди. 1965 йилда совет лойиҳаси билан қурилган, Совет машиналари билан жиҳозланган азот ўғитлар заводи биринчи маҳсулотини берди. Кейин тўрт йил мобайнида иккита янги ишлаб чиқариш: пластмасса заводи ва мамлакатда биринчи полиэтилен заводи ишга туширилди.

— Кўриб турибсизки, бизнинг маҳсулотимизнинг ассортименти хилма-хил,— деб сўзини якунлади Тибол Сенеши.

Комбинат бўйлаб эскурсиямизда бизга яқинда Москвадаги Д. Менделеев номли химия-технология институтини тамомлаган ёш мутахассис Мария Вамош ҳамроҳлик қилди. Ундан биз ҳозирги вақтда Тиса комбинати заводларида 600 га яқин киши ишлашини билиб олдик. 1966 йилда завод посёлкасига шаҳар номи берилди. 1973 йилда эса — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигида шаҳарга Ленинварош номи берилди.

Ҳозир шаҳар мамлакатнинг бошқа шаҳарлари орасида бир нечта ўзига хос, умуммиллий ютуқлар эгасидир. Бу ерда, масалан аҳолининг умумий сонига процент ҳисобида энг кўп бола бор. Улар учун тўртта ясли, 7 та болалар боғчаси, 4 та бошланғич мактаб ишлаб турибди. Бундан ташқари гимназия ва тўртта ҳунар-техника таълими мактаби бор.

Комбинатда олефин программаси ҳақида эндигина сўз юритилаяпти. Бу ўзи нима?

Бу ерда сўз Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг аъзоси бўлган мамлакатлар тажрибасида биринчи марта пластмассани кооперация усулда ишлаб чиқариш плани ҳақида бораяпти. Тиса комбинатига Совет Иттифоқи нефть етказиб беради, у Совет Иттифоқи ёрдамида қурилаётган нефтни қайта ишлаш заводда қайта ишловдан чиқарилади. Бу ерга 1975 йилда олефин ишлаб чиқариш бошлангунгача «Қардошлик» газопроводининг бир тармоғи келтирилади. Комбинат Карпат орқали ўтган трубопроводлар орқали совет корхоналарига этилен, темирйўл орқали эса цистерналарда пропилен — турли хил сунъий материаллар чиқаришда ишлатиладиган хом ашё етказиб берарди.

— Бизнинг Тиса химия комбинатимизни тўла маънода Совет-Венгрия дўстлиги фарзанди деса бўлади,— деди комбинат партия бюроси секретари Габор Чейс.— Янги жиҳозлар, такомиллашган технология СССР билан тинмай ўсиб бораётган ҳамкорлигимиз —бизнинг бугунги муваффақиятларимиз гаровидир. Бизнинг комбинатимиз ва шаҳримизнинг истиқболи социалистик иқтисодий интеграция комплекс программасини амалга оширишбилан боғлиқ.

Ю. СВЕТЛИЧНИЙ.
Ленинварош-Москва. (АПН).

СУРАТЛАРДА: Дунауйварошнинг янги марказидаги Дьёрдь Дожа кўчаси квартали (юқорида). Ленинварошдаги замонавий жиҳозланган маданият уйида 10 та тўгарак ва битта бадиий группа ишлаб турипти. Бу ердаги 480 ўринли залда фильмлар намойиш қилиш мумкин.

Будапресс — ТАСС фотоси.

Эрон экономикаси ривожланмоқда

ТЕҲРОН. (ТАСС). Совет Иттифоқининг иқтисодий ва техникавий ёрдамида Исфаҳонда барпо этилган «Ария меҳр» металлургия комбинатининг атрофида саноат корхоналари комплекси қуриш мўлжалланмоқда. Эрон матбуотининг ёзишича, бу корхоналар заводда эритилган металлдан буюмлар ишлаб чиқаради.

Худди шу ерда химия заводи қурилиши мўлжалалнмоқда. Заводда металл эритиш жараёнида пайдо бўладиган газдан хом ашё сифатида фойдаланиш кўзда тутилади.

Эрон миллий металлургия корпорациясининг бу лойиҳани амалга ошириши ривожланиб бораётган Эрон ёш саноатида тайёр маҳсулотларнинг баъзи бир турларига бўлган талабини қондириш имконини беради.

ХАЛҚАРО УЧРАШУВЛАР УЙИ

СОФИЯ. (ТАСС). Болгария Халқ Республикаси пойтахтида халқаро учрашувлар уйи очилди. 23 қаватли бинода турли халқаро анжуман ўтказилади. Анжуман қатнашчилари учун кўпгина қулайликлар кўзда тутилган. Чет тилларга таржима қилиб берадиган аппаратлар, шунингдек бу ердан бевосита радио ва телевизион эшиттиришлар олиб нўрсатишга мўлжалланган установкалар билан жиҳозланган мажлислар ўтказиладиган кенг заллар, матбуот марказн улар ихтиёрида. Бу ерда почтамт, автомат телефон станция, кино зал ҳам бор.

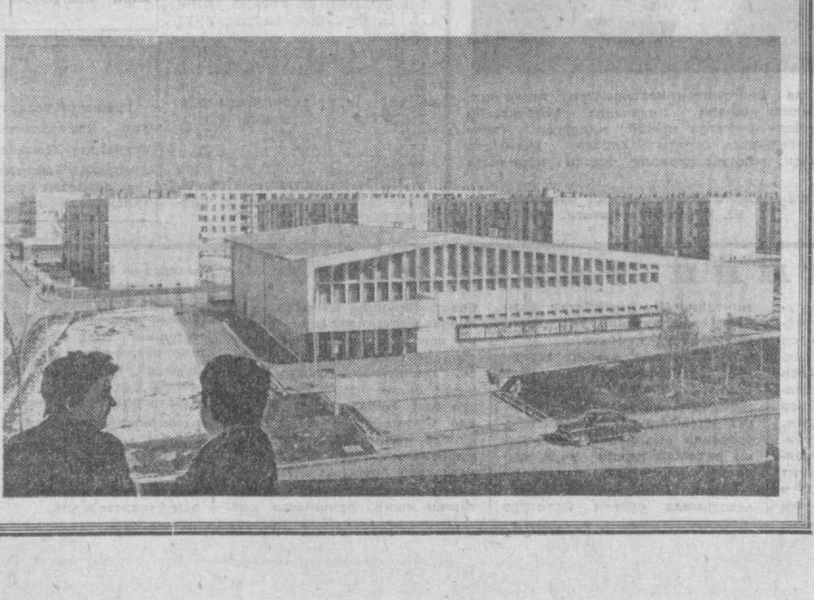

ТЕМИРЙЎЛЧИЛАР ОРОМГОҲИ

Тошкент яқинидаги «Ўзбекистон» темир йўл станциясида поездларни бошқарувчи бригадаларнинг ором олиши учун уч қаватли бино бунёд қилинди.

51 хонали янги бинода дам олувчилар учун қатор қулайликлар яратилган. Барча хоналар ҳавони мўътадил қиладиган кондиционерлар билан таъминланган. Бинонинг биринчи қаватида қаҳвахона жойлашган.

Юбилей объектини 182-қурилиш-монтаж поездининг бинокорлари бунёд этишди.

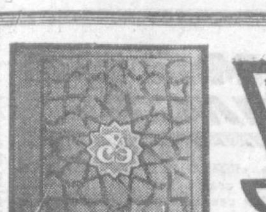

Ўзбек қомуси, 4-жилд

ДИССЕРТАЦИЯ (латинча — муҳокама, тадқиқ қилмоқ) — илмий (олимлик) даража(си) олиш учун жамоат олдида ёқланадиган илмий иш. Диссертация ҳимоя қилиш ўрта асрларда халқлари немис тилида сўзлашадиган мамлакатларнинг университетларида пайдо бўлди. 16—17-асрлардан бошқа мамлакатларда ҳам тарқала бошлади. Россияда Москва университети таъсис этилгач (1755), жорий этилди.

СССРда 1932 йилдан фанлар кандидати ва фанлар доктори илмий даражасини олиш учун диссертация ҳимоя қилина бошлади. Фанлар кандидати даражасини олиш учун ҳимоя қилинадиган диссертация янги илмий ва амалий хулоса ҳамда таклифларни ўз ичига олиб, тадқиқотчининг мустақил илмий тадқиқот ўтказишга бўлган қобилиятини, унинг мутахассислиги бўйича чуқур назарий билимларга эга эканлигини кўрсатиб бериши лозим. Фанлар доктори даражасини олиш учун ҳимоя қилинадиган диссертация катта илмий масалани ҳал қилиши, унда назарий умумлашмалар бўлиши ва шу тариқа фан ва амалиётга катта ҳисса бўлиб қўшилиши лозим. Кандидатлик ва докторлик диссертацияси олий ўқув юртлари ёки илмий тадқиқот институтларининг илмий кенгашида (мазкур илмий кенгашга СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги қошидаги Олий аттестация комиссияси (ВАК) қарори билан муайян фандан диссертация ҳимоясини қабул қилиш ҳуқуқи берилган бўлиши керак) ёқланади. Ҳимояга тақдим қилинган диссертациянинг асосий мазмуни китоб тарзида ёки тўпламларда ва бошқа турли нашрларда эълон қилиниши лозим. Муҳим ихтиро ва кашфиётлар (СССР Министрлар Совети қошидаги Ихтиро ва кашфиёт ишлари комитетида қайд этилган), айрим шахс ёки коллектив томонидан янги машина, бошқариш системаси, турли асбоблар, қурилма ва технологик процессларни яратишдаги тугалланган ишлар, шунингдек, мустақил илмий ёки илмий методик асар даражасида бўлган сифатли дарсликлар (соавторсиз) ҳам диссертация ўрнига ҳимояга тақдим этилиши мумкин.

Диссертация ҳимояси олдидан унинг асосий мазмуни ва хулосалари ёритилган автореферат эълон қилинади. Кандидатлик ва докторлик диссертациялари ВАК томонидан тасдиқланади. Диссертация тегишли соҳа кутубхоналарида, муассаса ва архивларда сақланади. СССР ва бошқа мамлакатларда диссертация библиографиялари нашр этилади.

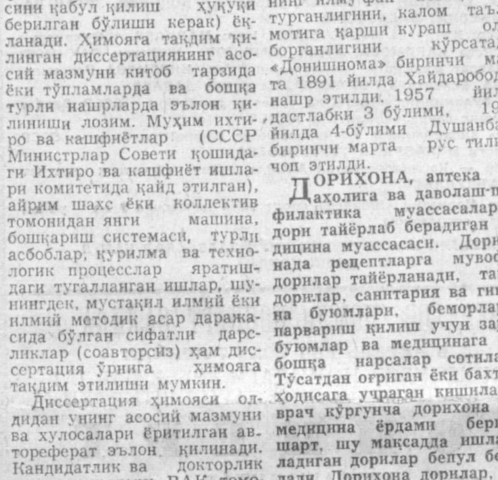

ВАЗ — 2101 «Жигули» енгил автомобили

ДОДХОХ, додхо (форс-тожикча — оддиллик исташ, адолат талаб қилувчи, адолат истовчи) — 1) Қўқон хонлиги ва Бухоро амирлигида: а) қалъа бошлиғи, қўрбоши, б) қозихона ишлари устидан назорат олиб борувчи амалдор, раиси калон; Қўқон хонлигида бу мансаб 10 кишига берилар ва улар амалдорлар рўйхатида тўққизинчи ўринда (парвоначидан кейин, бийдан олдин) турган. Додхох йилига хон хазинасидан 700 ботмон дон ва 1000 тилла пул олган; 2) Бухоро амирлигида арзчилар шикоятини амирга етказиб, жавобини шикоятчиларга билдирувчи амалдор. Қўқон хонлигида бундай амалдор ҳудайчи (адъютант) деб номланган.

ДОЛЛАР — АҚШ, Канада, Австралия, Янги Зеландия, Либерия, Эфиопия, Малайзия, Барбадос, Гайана, Сингапур, Тринидад ва Тобаго, Ямайка, Ғарбий Самоа, Сянган, Фиджи, Багам ороллари, Бруней, Британия Гондураси пул бирлиги. 100 центга бўлинади.

ДОМЛА ХАЛИМ ИБОДОВ (1878 — Бухоро, 1940 — Тошкент) — устоз созанда, ЎзССР халқ ҳофизи (1931). Тўқувчи оиласида туғилган. 10 яшарлигидан донра чертиб, халқ қўшиқларини айтган. Дастлаб Шарафхон Устоздан, кейин Ота Жалол, Ота Ғиёс каби атоқли устозлардан таълим олган. 20-йилларда Бухоро музика мактабида (бу мактаб кейинчалик Домла Халим Ибодовнинг номига қўйилган) ўқитувчи бўлган. Ўзбек музика ва хореография илмий тадқиқот институти (1928, Самарқанд)да М. Ашрафий, М. Бурҳонов, Ш. Соҳибов, Ф. Шаҳобов сингари санъаткорларга таълим берган. Кенг диапазонли (кичик октавадаги — си-бемоль- 2-октавадаги ми орасидаги) лирик тенор-альтино овози билан ижро этган. Санъат қозонган. Домла Халим Ибодов ўзбек-тожик мақом йўллари (Қашқарчаи мўғулчаи сегоҳ, Савти сарвиноз, Ироқ, Мўғулчаи дугоҳ, Насрулло, Қашқарча, Ушшоқ ва бошқалар)ни баланд ва катта авж билан ижро этган. Санъат аҳли орасида авж қилувчи, «савтхон» деб ном чиқарган. Унинг репертуаридаги асарлар грампластинкаларга ёзиб олинган (1935) ва фольклорчи-музикашунослар томонидан ўрганилмоқда. Домла Халим Ибодов умрининг охиригача ЎзССР радио комитетида хизмат қилди.

„ДОНИШНОМА» — Абу Али ибн Синонинг фалсафий асари. 1031—39 йиллар орасида ёзилган деб тахмин этилади. Форс тилида битилган. «Донишнома» Ибн Синонинг кўп жилдли фалсафий энциклопедияси — «Китоб ашшифо»нинг қисқартирилган нусхаси. «Донишнома» 4 бўлим: мантиқ матефизика (илм ул-илоҳий), физика ва математика (риёзиёт)дан иборат. Асар олимнинг дунёқарашини аниқлашда муҳим аҳамиятга эга. Унда мантиқ илмининг аҳамияти, тушунчалари, билишдаги роли, илмлар таснифи, умумий фалсафий категориялар оламнинг моҳияти, вужудга келиши, модданинг абадийлиги, ҳаракати, умумий табиатшунослик (натурфилософия), геометрия, арифметика, музика тушунчалари ҳақида қисқа ва изчил фикр юритилади. Асар Ибн Синонинг илму-фан позициясида турганлигини, калом таълимотига қарши кураш олиб борганлигини кўрсатади. «Донишнома» биринчи марта 1891 йилда Ҳайдарободда нашр этилди. 1957 йилда дастлабки 3 бўлими, 1967 йилда 4-бўлими Душанбада биринчи марта рус тилида чоп этилди.

ДОРИХОНА, аптека — аҳолига ва даволаш-профилактика муассасаларига дори тайёрлаб берадиган медицина муассасаси. Дорихонада рецептларга мувофиқ дорилар тайёрланади, тайёр дорилар, санитария ва гигиена буюмлари, беморларни парвариш қилиш учун зарур буюмлар ва медицинага оид бошқа нарсалар сотилади. Тўсатдан оғриган ёки бахтсиз ҳодисага учраган кишиларни врач кўргунча дорихона тез медицина ёрдами бериши шарт, шу мақсадда ишлатиладиган дорилар бепул берилади. Дорихона дорилар, медицина асбобларини сақлаш ва қўлланиш ҳақида, шунингдек, санитария маорифининг бошқа бир қанча масалалари бўйича тушунтириш ишлари олиб боради. Дорихонага буюрилган дорилар маълум вақтгача (пенициллинли дори 24 соат, кўзга томизиладиган дори 48 соат, қайнатма, шилимшиқ, эмульсия 72 соат, қолган дорилар 10 сутка) сақлаб турилади. Навбатчилик қиладиган Дорихона кеча-кундуз ва байрам кунлари ишлайди.

ДУКОН — мол чакана сотиладиган жой-магазин; 2) ҳунарманд, косибнинг устахонаси, ишхонаси, ҳунармандчилик ишхонаси; 3) тўқувчининг дастгоҳи; 4). Кавказ ва Яқин Шарқ мамлакатларида вино ҳам сотиладиган кичикроқ қовоқхона, майхона.

ДЎППИ — энг кўп тарқалган енгил бош кийими. Дастлаб Эронда ва туркий халқларда расм бўлиб, кейин бошқа халқларга ўтган. 13-асрдан Россияда ҳам пайдо бўла бошлаган (татар-мўғул хонлари, мағлуб князларга тобелик ифодаси сифатида ёрлиқ билан бирга Дўппи кийгизган). Жойларнинг табиати, кишилар диди, халқ амалий санъати усуллари таъсирида Дўппининг турли хиллари вужудга келган.

Дўппи асосан бахмал, сидирға шойи, сатинга ип, ипак, зар билан тикилади. Ўзбекистонда Чуст, Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Бойсун, Шаҳрисабз дўппилари машҳур. Айниқса Чуст дўпписи кенг тарқалган бўлиб, Ўзбекистоннинг деярли ҳамма районларида тайёрланади; бу дўппи тепа (мато донра шаклида кесиб олинади), кизак (гардиш шаклида) ва жиякдан иборат бўлиб, булар бир-бирига уланади. Тепа қисми тўрт карж қилинади (букланади), тўртала томонга биттадан қалампир нусха гул тикилади. Кизакнинг пастида бир текисдаги ярим донра шаклидаги гуллар ўзаро туташтирилади. Қора, тўқ яшил шойи ёки сатинга оқ (пахта ёки ипак) ип билан гул тикилади. Чуст дўпписининг тепаси кизакдан квадрат шаклида бўртиб чиқади, бошқаларининг тепаси ярим шар шаклида бўлади.

Тошкент дўпписи сидирға бахмалдан, гулсиз тикилади. Бухоро дўпписи сидирға ёки гулли бахмалдан тикилади, жияги хилма-хил ипаклардан рангдор қилиб йўрма усулида тайёрланади.

Ироқи дўппи Ўзбекистонда дастлаб Шаҳрисабзда урф бўлиб, сўнгра бошқа шаҳар ва қишлоқларга тарқалган, кейинчалик бу дўппи ҳам ҳар бир шаҳарнинг ўзига хос безак усулида яратила бошлаган (ривоятларга қараганда, Амир Темур Ироқдан турли ҳунармандлар қаторида дўппидўзларни ҳам келтирган, шу сабабли улар тиккан дўппи ироқи деб ном олган). Дўппининг бу тури ипларн суғурилиб, тўр ҳолига келтирилган сурпга рангдор ипак ёки ингичка толали пахта ипи билан тикилади; бунинг 2 усули: терма ва босма усуллари бор. Энг яхши ироқи дўппилар Шаҳрисабз ва Китоб дўппидўзлари томонидан тайёрланади. Шаҳрисабзнинг тепа ва кизаклари яхлит (ипак ва ипдан) тўқилган гилам дўпписи ҳам машҳур. Аёллар киядиган зар дўппи чеварлари Бухоро зардўзлари ҳисобланади. Бу дўппи ҳам тепа, кизак ва жиякдан иборат, дўппининг айрим қисмларини тайёрлаш учун баъзан иш ихтисослаштирилади: бичиш, гул нусхасини чизиш, гул тикиш, жияк тайёрлаш, пилта уриш, елимлаш, дўппининг учала қисмини бир-бирига улаш ва ҳ. к. ихтисослашган турли чеварлар томонидан бажарилади. Ўзбекистонда энг йирик дўппи фабрикаси Чустда («Биринчи Май»). Чуст дўппининг нақшлари машина билан ҳам тикилади. Дўппи тикувчи чевар дўппидўз, дўппи тикиш касби эса дўппидўзлик деб аталади.

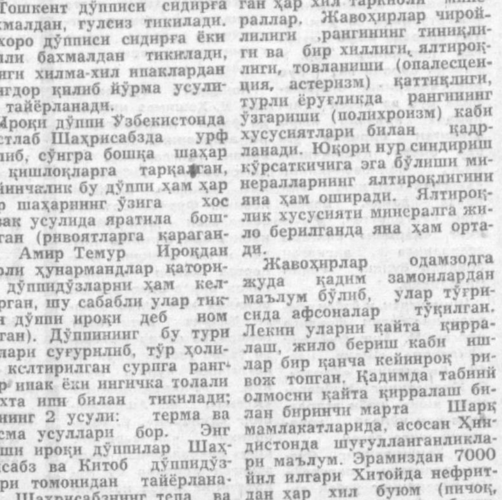

Атлас тўқиш дўкони

ЁҒ БОСИШ, семириб кетиш — организм тўқималарида, асосан тери остидаги ёғ клетчаткасида, шунингдек, қорин бўшлиғида ортиқча ёғ (кўпроқ чарви) йиғилиши. Гавда вазнининг анча ортганлиги организмда сув тўпланишига алоқадор бўлмаса, деярли ҳамиша ёғ босишдан дарак беради. Ёғ босишда кўпинча организмга зўр келади: юрак иши, қон айланиши қийинлашади, киши ҳаллослайди, тез чарчайди, иш қобилияти ва инфекцион касалликларга чидамлилиги камаяди, атеросклероз ва бошқа баъзи касалликлар пайдо бўлишига имкон туғилади. Бунда киши организми эҳтиёжи (сарф қиладиган энергияси)га нисбатан ортиқ овқатни ўзлаштиради. Аммо кўп кишилар кўп овқат ейиш билан бирга, уларда энергия ҳам кўп сарфланади, моддалар алмашинуви кучли бўлади, уларни ёғ босмайди. Моддалар алмашинуви сусайганда ҳам ёғ босиши мумкин. Овқат кўп ейилганда ёғ босиш ички секреция безлари билан нерв системасининг ҳолатига анча боғлиқ. Ёғ босиш моддалар алмашинуви бузилишидан келиб чиқадиган турли касалликлар (подагра, диабет ва ҳ. к.) билан бирга, жинсий безлар фаолияти сусайган даврда кўпроқ кузатилади. Ҳар қандай жисмоний иш энергия сарфини оширади ва моддалар алмашинувини кучайтиради.

Ёғ босишнинг олдини олмоқ учун физкультура билан шуғулланиш, пиёда юриш, жисмоний иш қилиш, айни вақтда овқатни камроқ (тўймасдан) ейиш керак. Осон ҳазм бўладиган углеводлар (оқ нон, конфет, хамир овқатлар, картошка, қанд-шакар, асал, мураббо ва ҳ. к.) айниқса кам истеъмол қилиниши лозим. Сувни ҳам камроқ ичиш, спиртли ичимликларни мутлақо истеъмол қилмаслик зарур. Ҳаддан ташқари семириб кетган кишиларга парҳез овқатлар буюрилади. Асосан сабзавот, ошкўк, шираси кам мевалар истеъмол қилинади. Бемор врач назорати остида даволанади. 7—9 кунда бир кун нуқул олма (1500 г) ейилади ёки фақат сут (5 стакан) ичилади, ёки бир кун 3 маҳал шиpгуруч ва 800—1000 грамм олма ейилади, ёки шираси кам мева билан сабзавот (1500 г) 4—5 маҳал истеъмол қилинади. Ёғ босишга даво қилишда шифобахш физкультура ва физиотерапия тадбирлари (сув, массаж)нинг аҳамияти катта.

ЖАВОҲИРЛАР, қимматбаҳо тошлар, қимматбаҳо ва безак буюмлари тайёрлаш учун ишлатиладиган ҳар хил таркибли минераллар. Жавоҳирлар чиройлилиги, рангининг тиниқлиги ва бир хиллиги, ялтироқлиги, товланиши (опалесценция, астеризм), қаттиқлиги, турли ёруғликда рангининг ўзгариши (полихроизм) каби хусусиятлари билан қадрланади. Юқори нур синдириш кўрсаткичига эга бўлиши минералларнинг ялтироқлигини яна ҳам оширади. Ялтироқлик хусусияти минералга жило берилганда яна ҳам ортади.

Жавоҳирлар одамзодга жуда қадим замонлардан маълум бўлиб, улар тўғрисида афсоналар тўқилган. Лекин уларни қайта қирралаш, жило бериш каби ишлар бир қанча кейинроқ ривож топган. Қадимда табиий олмосни қайта қирралаш билан биринчи марта Шарқ мамлакатларида, асосан Ҳиндистонда шуғулланганликлари маълум. Эрамиздан 7000 йил илгари Хитойда нефритдан ҳар хил буюм (пичоқ, болта ва бошқа) ва безаклар ясашган. Археологик тадқиқотлар натижасида бундан тахминан 4000 йил илгари Мисрда жавоҳирлардан заргарлик буюмлари тайёрлаганликлари аниқланган. Милоддан аввал 3—4-асрларда зеб-зийнат тошлари Осиёдан Европа мамлакатларига олиб борилган.

Ёқут, лаъл, феруза, нефрит, ҳақиқ, зумрад, гавҳар каби жавоҳирлар Ўрта Осиёда қадимий тарихга эга. Улар Самарқанд, Бухоро, Хоразм ва бошқа шаҳарлар бозорларида 6—7-асрларга келиб кенг сотилган. Ўша ва ундан кейинги даврга оид меъморчилигимизда девор ва мақбараларни қимматбаҳо тошларнинг йирик бўлаклари ва тахтачалари билан безалган.

Буюк ўзбек энциклопедист олими Абу Райҳон Беруний (973—1048) ҳам жавоҳирларнинг пайдо бўлиши, уларнинг физик, кимёвий хоссалари ҳамда ишлатилиш тарихига оид тадқиқотлар ўтказган. Текшириш натижаларини ўзининг «Китоб ул-Жамоҳир фи Маърифат ал Жавоҳир» («Минералогия») китобида баён қилган. **Европада жавоҳирларни дастлабки қайта ишлаш, уларга жило бериш, кристалларни тоғ жинсларидан ажратиб олиш ва табиий қирраларини тозалашдан бошланади. 1456 йилда голландиялик Лодевейк ван Беркем олмосни қирралашда олмос порошогидан фойдаланган, шундан кейин бу усул бошқа қаттиқ тошларни қирралашда кенг қўллатила бошлаган. 1725 йилда Петергофда Пётр I кўрсатмасига биноан биринчи марта «олмос тегирмони» — жилолаш фабрикаси очилган бўлиб, унда дастлаб фақат қимматбаҳо тошларнигина қирралаган бўлсалар, кейинчалик безак тошларга ҳам жило бера бошлаганлар.**

Жавоҳирлар табиатда турли жараёнларда: 1) магний ва темирга бой магмаларнинг кристалланиши жараёнида (олмос ва пироп); 2) гранитли пегматитларнинг кристалланиши натижасида (зумрад, аквамарин, циркон, топаз, турмалин, амазонит); 3) минераллашган эритмаларнинг кристалланишидан (опал, биллур, аметист, феруза, агат, малахит); 4) метаморфизм жараёнида (ёқут, сапфир, шпинель, ложувард, гранатлар), кўпинча сочилмаларда (нураш жараёнида) ҳамда органик йўл билан (марварид қаҳрабо) ҳосил бўлади.

Жавоҳир конлари дунёда кўп. Урал, Олтой, Ўрта Осиё ўзининг турли-туман конлари билан машҳурдир. Улар тоғларининг чиройли мармари, рангли яшмаси, аквамарину — малахит, топаз ва метисти, биллурию-зумради, турмалин ҳаммага маълум. Ўрта Осиё ўзининг ёқути, мармари, мармар ониксн, ферузаси, биллури билан машҳур.

Жавоҳир замонавий техникада ҳам аҳамияти зўр бўлгани учун қадрланади. Олмос пармалашда ва бошқа буюмларни жилолашда ишлатилади. Ёқут ва саприф (кўпинча сунъийси) соатсозликда ва аниқ механизмлар ишлаб чиқаришда қўлланилади. Бундан ташқари, Жавоҳирлар ҳар хил бадиий буюмларни, ханжар, қилич, бош кийимини безашда, унвон белгиларини тайёрлашда ҳам кенг қўлланилади. Масалан, «Ғалаба» ордени беш қиррали ёқут юлдузини ясаш учун 5 та йирик ёқут кристалли, платина ва умумий оғирлиги 16 карат (3,2 грамм) келадиган гавҳар кристаллчалари ишлатилган. Ҳозир СССР ва чет элларда ҳам заргарлик ва жавоҳирлардан безакчиликда фойдаланиш ишлари янги техника билан жиҳозланган завод ва фабрикаларда олиб борилади. Энг қийин ҳисобланган жавоҳирларни қирралаш ва жилолашнинг таннархи анча арзонлашган. Жавоҳирларни қидириб топиш, қазиб олиш ва ниҳоят ишлатиш билан махсус экспедиция, трест ва бирлашмалар шуғулланади. Ўзбекистонда бу ишлар билан «Химгеолнеруд» экспедицияси, Тошкентдаги «Сувенир» фабрикаси шуғулланади.

ЖАМБИЛ — лабгулдошлар (лабгуллилар оиласи)га мансуб бир йиллик хушбўй ўсимлик. Ўзбекистонда суғориладиган ерларда зиравор ўсимлик сифатида экилади. Бўйи 20—30 см, пояси юқори қисмидан шохлайди, барг четлари текис, этли. Гуллари пушти, бошоқсимон тўпгулларга йиғилган, поя ва шохларининг учига жойлашган. Июль—октябрда гуллаб, уруғлайди. Медицина ва атир-упа саноатида ишлатилади. Меъда-ичак касалликларини даволашда ва йўталга қарши дори тайёрлашда ишлатилади.

«ЖИГУЛИ» — Волга автомобиль заводида (Куйбишев обл. Тольятти шаҳри) ишлаб чиқариладиган 5 кишилик енгил автомобиль. Биринчи марта ВАЗ—2101 модели 1970 йилдан чиқарила бошлаган. Унга қуввати 45,6 квт (62, от кучи) бўлган 4 цилиндрли, 4 тактли двигатель ўрнатилган. «Жигули»ни соатига 140 км тезликда ҳайдаш мумкин; ҳар 100 км га 8—10 л ёнилғи сарфлайди. Унда совитиш суюқлигини 2 йилгача алмаштирмай юриш мумкин. Ғилдирак осмаларидаги гидравлик телескопик амортизаторлар машинанинг равон юришини таъминлайди. «Жигули»да бошқа шу типдаги машиналарда йўқ хавфсизлик чораларига ҳам эътибор берилган. 1971 йилда «Жигули»нинг ВАЗ—2102 модели, 1972 йилдан «Жигули»нинг янги модели — ВАЗ—2103 ишлаб чиқарила бошлади. Бундай «Жигули» двигателининг қуввати 55,1 квт (75 от кучи).

ЖИНСИЙ ТАРБИЯ — ёш авлодни ахлоқий, жисмоний ва эстетик жиҳатдан тўғри жинсий ҳаётга йўллайдиган тарбия. Буржуазия педагогикасида Жинсий тарбияга фақат биологик нуқтаи назардан ёндошилиб, унинг вазифаси шаҳвоний майлларни «жиловлаб» туришдан иборат, деб қаралади. Совет педагогикасида Жинсий тарбия умумий ижтимоий-педагогик ва коммунистик тарбиянинг таркибий қисми. Жинсий тарбияда тарбия ишининг умумий аҳволи ҳал қилувчи роль ўйнайди. Бола виждонли, меҳнатсевар, софдил, ҳалол, одамларга меҳрибон, Ватанга содиқ қилиб тарбияланса, у жинсий жиҳатдан ҳам тўғри тарбияланган бўлади.

Жинсий тарбияга ёшлигидан аҳамият берилади. Мактаб ёшигача бўлган болаларнинг оддий синчковлиги ва ҳар нарсани билишга интилишларидан келиб чиқадиган «мени қаердан олдингиз?» ва шунга ўхшаш саволларига мумкин қадар улар тушуна оладиган қилиб жавоб қайтариш керак. Болаларнинг ўсмирлик даврида Жинсий тарбия учун ахлоқий тарбия муҳим аҳамиятга эга. Йигит ва қизларнинг ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этилиши, биргаликда дарс тайёрлаши, экскурсияларга чиқиши, жамоат ташкилотларида, бадиий ҳаваскорлик тўгаракларида иштирок этиши уларнинг дунёқарашини бойитиш, коллективдаги дўстлигини мустаҳкамлаш билан бирга, барвақт жинсий ҳирслари уйғонишидан, саёқ юришларидан сақлайди. Ўсмирлар ҳирсларини уйғотадиган кинокартиналар, спектакллар, расмлар кўришига, китоблар ўқишига, уларнинг олдиларида катта ёшлилар бачкана қилиқлар қилишига йўл қўймаслик лозим.

Болалар балоғатга етиши даврида Жинсий тарбияга алоҳида эътибор берилади. Хусусан, бу даврда ўсмирларда рўй берадиган физиологик ўзгаришлар табиий ҳол эканлиги тушунтириб борилади (ота ўғил билан, она қиз бола билан шуғулланади), ўғил ва қиз болалар жинсий гигиенаси, венерик касалликлар ҳақида алоҳида-алоҳида суҳбатлар уюштирилади.

Боланинг ҳар қандай ёшида кундалик режимни тўғри ташкил этиш, спорт билан шуғулланиш жинсий тарбия учун муҳим роль ўйнайди. Тўғри режим ва спорт боланинг жисмоний жиҳатдан ўзини ҳамиша тетик сезишига ёрдам беради ва бунинг орқасида болада бемоврут, вақтидан илгари жинсий ҳирс уйғонмайди.

Йигит билан қиз муносабатининг ижтимоий ва психологик томонларини тўғри ёритиш, дўстлик, муҳаббат, севги масалаларини муҳокама қилиш жинсий тарбиянинг муҳим вазифаси. Бундай тадбирлар лекция, суҳбат, савол-жавоб кечалари ўтказиш каби йўллар билан олиб борилади. Албатта, бунда болаларнинг ёши, шахсий хислатлари, коллективдаги вазиятлар ва бошқа томонлар ҳисобга олинади; тор физиологик масалалар ҳақида ҳаддан ташқари ошкора ва ҳаёсизлик билан гапиришга йўл қўйилмайди. Бола муҳаббатнинг инсоний, олижаноб, ахлоқий-маънавий томонларини қанчалик кенг тасаввур қилса, келгусида унинг физиологик томонларини шунчалик тўғри тушуниб олади ва унга шундай жиддий муносабатда бўлади.

ЖИЯК, зиҳ — кийимларнинг олдига, ёқа, енг, чўнтак, этак четларига, дўппининг кизагига безак учун тикиладиган энсиз тасма. Асосан, қора, жигар ранг, баъзан қорамтир кўк, нофармон ип ёки ипакдан сидирға, олачипор ёки нақшли қилиб, дастгоҳда тўқилади, баъзан қора бахмал ёки сатиндан тайёрланади. Ўтмишда зардўзи Жияк ҳам тикилган.

ЖИҒА — салла ёки бўрк, тож устига ўрнатиладиган безак, тақинчоқ. Сиртига нақшлар туширилган, тилла суви юритилган, марварид ва бошқа рангдор тошлар ва шишалар қадалиб, товус, тустовуқ, укки патларидан тож ўрнатилган икки палла кумуш пластинкадан иборат. Салла ёки бошқа бош кийимга қадаш учун 10—12 сантиметр дуки (учи) бўлган. Қадимдан тўй ва байрамларда тақилган. Шоҳ-шаҳзода, бекзодалар эса ҳашам учун жиға таққанлар. Никоҳ тўйларида қайнота куёвга жиға совға қилган. Баъзан уни «кўз тегиш»дан сақланиш ниятида ҳам таққанлар. Жиғанинг бир неча тури бўлган, якка қадалувчи жиға — уйланган куёв ўз каллиғининг ота-онаси ва қавм-қариндошларига никоҳ куни кўриниш берганда салласига тақиб саломга келган. Қўшжиға — бундай жиғани аёл кишилар дўпписининг икки чаккага тўғри келадиган жойига қадаган (Хоразмда кўпроқ учрайди). Аксари, келинлар тўй куни тақадиган зийнат, хотин-қизларнинг тўй-байрамларда асосий безаги ҳисобланган. Қаторжиға — ёш болаларнинг бош кийимларига тақилиб «ёмон кўздан сақлаш» ирими бўлган. Шунингдек, от, туя ва бошқаларга тақиладиган жиға ҳам бўлган. У одатда ҳайвон нўхтасига қадалган.

Ҳиротдаги жоме масжидининг умумий кўриниши.

ЖОМЕ МАСЖИД — шаҳарнинг бош масжиди. Ҳайитларда, тантанали кунларда намоз ўқиладиган, ҳукмдорларнинг муҳим фармонлари эълон қилинган. Жоме масжидларнинг архитектураси жума масжид ва бошқалар масжидларга нисбатан салобатли бўлган. Уларнинг қурилишига даврнинг энг яхши меъморлари сафарбар қилинган. Мусулмон олами мамлакатларида, жумладан Ўрта Осиёда кўпгина Жоме масжидлар ажойиб архитектура ёдгорлиги сифатида машҳур.

ЗАРИФОВЛАР ОИЛАСИ — ўзбек цирк санъати усталари. Ўзбекистонда Европа типидаги цирк санъатининг вужудга келишида муҳим роль ўйнаган санъаткорлар оиласи. Оила бошлиғи ЎзССР халқ артисти (1939) Зарифов Карим (1890 — 1960) ўзбек совет циркида қизиқчи, муаллақчи, от ўргатиш ва чавандозликнинг асосчиси сифатида танилган. Цирк санъатидаги фаолиятини 8 ёшидан бошлаган. 1902 й. ташкил этилган биринчи ўзбек ярим профессионал циркнинг йирик намояндаси ва ташкилотчиси даражасига кўтарилди. Айниқса, Улуғ Октябрь революциясидан кейин ўзбек совет циркининг шаклланиши ва тараққий этишида хизмати катта. Меҳнат Қизил Байроқ ордени (1949) ва медаллар билан мукофотланган. Зарифов Каримнинг рафиқаси Зарифова Муборакхон (1906) ЎзССРда хизмат кўрсатган артист (1939). Ўзбек циркининг дастлабки қизиқчи актрисаси. Дастлаб эркаклар кийимида ва 1925 йилдан очиқ цирк майдонига чиққан. Зарифов Ҳаким (1924) — машҳур чавандоз. ЎзССР халқ артисти (1964). Ўзбек чавандозлари группасининг бадиий раҳбари. Отаси асос солган чавандозлик санъатининг такомиллашиб боришида хизматлари катта. ЎзССРда хизмат кўрсатган артистлар: қизи Зарифова Холида (1927), келини Зарифова Нина (1928), куёви Шарифбоев Фахриддинлар ҳам ўзбек чавандозлари группасининг моҳир санъаткорлари сифатида Бутуниттифоқ цирк бирлашмасида хизмат қилмоқда. Уларнинг ўнлаб шогирдлари орасида фарзандлари Гавҳар ва Анвар Зарифовлар ҳам бор.

Зарифовлар оиласи ўзбек маданияти тарихида кўп асрлик тарихга эга бўлган «от ўйин» санъатининг бир тури — чавандозлик билан Иттифоқ миқёсида танилган.

ЗОРГЕ РИХАРД (1895. 22. 9 (4.10), Боку — 1944. 7. 11, Токио) — машҳур совет разведкачиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони (1964 й. 5 ноябрь, ўлимидан сўнг), 1925 йилдан Компартия аъзоси. 3 ёшлигида ота-онаси билан Берлинга кўчиб кетган. Ижтимоий фанлар доктори, журналист. Биринчи жаҳон урушида қатнашиб, ярадор бўлган. 1919 йилдан Германия Коммунистик партиясининг аъзоси. Шахтада ишлаган, партия курсларида ўқитувчи, газета муҳаррири бўлган. 1924 йилда СССР гражданлигига қабул қилинади. Москвадаги Маркс—Энгельс институтида илмий ходим. Сўнг Совет разведкасига ишга киради, Совет разведкасининг топшириғи билан Шанхайга боради (1929). 1933 йилда Берлинга жўнатилади ва шу йили сентябрда немис газетасининг ходими сифатида Японияга боради. У ерда ўта махфий разведка ташкилотини тузади. 1941 йил 15 майда СССРга қарши гитлерчилар агрессиясининг уруш бошлаш вақтини ва немис-фашист қўшинлари ҳарбий ҳаракатлари планининг умумий схемасини, 1941 й. октябрида Японининг Тинч океанда АҚШга қарши уруш бошлашга қарор қилганлигини ва бошқа муҳим маълумотларни етказади. 1941 йилда япон полицияси томонидан қамоққа олиниб, 1943 йил сентябрда ўлимга ҳукм этилади. 1944 йили осиб ўлдирилган. Токиода дафн этилган.

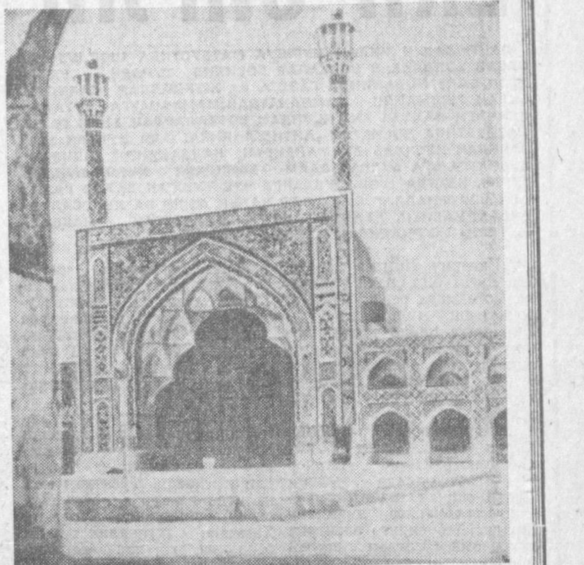

Исфаҳондаги жоме масжидининг умумий кўриниши.

ИБН (арабча) — айрим шарқ халқларида эркак исмлари таркибида келувчи сўз. Инқилобдан аввал Ўрта Осиё халқлари ўртасида ҳам қўлланилган. Ўғли маъносини ифодалайди. Масалан, Аҳмад ибн Муҳаммад — Муҳаммад ўғли Аҳмад. Ибн иззат-ҳурматни ифодалаш учун (масалан, Ибн Сино, Ибн Батута), ёхуд шахсининг авлод-аждодларини таъкидлаш, санаб кўрсатиш учун (масалан, Абул Аббос Аҳмад ибн Муҳаммад ибн Касир ал-Фарғоний) ҳам хизмат қилади. Ҳозирги ўзбек тилида Ибн маъноси-ов-ев, аффикслари орқали ифодаланади.

ИЛМИЙ УНВОН — педагогик ёки илмий тадқиқот ишларига қараб илмий ходимларга бериладиган унвон. СССРдаги олий ўқув юртларида ассистент, катта ўқитувчи, доцент ва профессор, илмий тадқиқот муассасаларида кичик илмий ходим, катта илмий ходим, профессор, И. у. лари жорий этилган. Саноат корхоналаридан олий ўқув юртларида лекция ўқиш учун таклиф этилган етук мутахассисларга И. у. улар шу ўқув юртида 3 ой (1 семестр) ишлаганларидан кейин берилади. Чет мамлакатларда профессор, адъюнкт-профессор, ассистент-профессор, ўқитувчи И. у. лари бор.

ИЛЛЮЗИЯ (латинча — янглиш тасаввур, янглишиш) — 1) воқеликни нотўғри, янглиш идрок этиш. Пайдо бўлишига қараб 2 хил иллюзияни фарқ қилиш керак: а) сезги ва идрокнинг муайян қонунлари туфайли рўй берадиган иллюзиялар. Кўпинча нарса ва ҳодисаларни яхлит идрок қилиш кишида янглиш тасаввур ҳосил этади. Масалан, оғирлиги айнан тенг, аммо катталиги ҳар хил бўлган икки буюмни кетма-кет кўтариб турилса, каттаси енгилроқ, кичиги оғирроқдек туюлади. Бунинг сабаби шундаки, киши ҳажми каттароқ буюмнинг ҳажми кичикроқ буюмдан оғир эканлигини ўз тажрибасида доимо синаб келган, бинобарин, ҳажми ҳар хил буюмларни кўз билан идрок қилганда беихтиёр шу тажрибасига таянадида, каттароқ буюмни ушлаганида кўпроқ зўр беради, кичикроқ буюмни қўлига олганида унча зўр бермайди.

ЖУРЖОНИЙ — Али ибн Муҳаммад Саййд Шариф Журжоний (1339 — 1413) — шоир, файласуф, астроном Астробод яқинидаги Тоғу қишлоғида туғилган. Шероздаги «Доруш-Шифо» мадрасасида 10 йил мударрислик қилган. Темур Шерозни босиб олгач, Журжоний Самарқандга келади (1387) ва илмий асарлар яратиш ҳамда дарс бериш билан шуғулланади. У мантиқ, терминология луғати, шеър услуби бўйича асарлар яратди. «Усул-улмантиқия», «Таржимон-ул-қурон», «Фан ул-муаммо ва усули ва тасорифи бафорси» («Муаммо фани ва унинг форс тилидаги усули ва турланиши») кабилар шулар жумласидандир. Бир қатор шеърлар ва фалсафа, мантиқ, астрономия ва шариатшунослик бўйича Саккокий, Замахшарий, Қутбиддин Розий, Тафтазонийлар китобларига шарҳлар ёзди. Журжоний нарса ва ҳодисаларнинг объективлигини тан олиб, билиш ва ўрганиш мумкинлигини эътироф этган. Моддий дунёни билишда сезгининг ролини алоҳида таъкидлаган.

КЛАУС ЛИДТКЕ

КЎЗБОЙЛОҚЧИЛИКМИ ЁКИ СИРЛИ ҲОДИСАМИ?

ВАҚТИ-ВАҚТИ БИЛАН БУРЖУА МАТБУОТИДА ШОВ-ШУВГА САБАБ БЎЛАДИГАН ВОҚЕАЛАР БОСИЛИБ ТУРАДИ. УЛАР УЗОҚ ВАҚТ МОБАЙНИДА ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАР САҲИФАСИДАН ТУШМАЙДИ, МАМЛАКАТДАН-МАМЛАКАТГА ЎТАДИ. КЕЙИНГИ ПАЙТДА АНА ШУНДАЙ ВОҚЕАЛАРДАН БИРИ ҒАРБ МАТБУОТИДА БОСИЛГАН, АЙТИШЛАРИЧА, ФАН НУҚТАИ НАЗАРИДАН ИЗОҲЛАБ БЎЛМАЙДИГАН ҚАНДАЙДИР ЯШИРИН ҚУДРАТГА ЭГА БЎЛГАН ОДАМ ҲАҚИДАГИ ҲИКОЯ БЎЛДИ. ТЎҒРИ, БЕҲУДА ШОВ-ШУВЛАРГА ЧУВ ТУШГАН БАЪЗИ ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАР БУ САФАР ҚАТЪИЙ ФИКР ВА ХУЛОСАЛАР БИЛДИРМАЯПТИ. ҚУЙИДА ЧОП ЭТИЛАЁТГАН МАҚОЛА «ШТЕРН» ЖУРНАЛИДАН ОЛИНГАН.

…Бавария, Кимзее кўли. Ёш йигит бир неча дақиқа мобайнида осма йўлнинг бошқариш пультидаги рубильникка қараб турди. Ҳеч ким тегинмаган рубильникнинг дастаси тўсатдан пастга тушди. 140 метр баландда ҳаракат қилаётган вагонча тўхтади.

…Жермантаун (АҚШ). Худди ўша ёш йигит «космик конструктор» Вернер фон Браун олдида қўлини ишдан чиққан ихчам ҳисоблаш мосламасига яқинлаштиради. Асбобнинг электрон механизми тўсатдан ишлай бошлайди. «Сеҳргар» нигоҳини олимнинг мушти ичидаги никоҳ узугига қаратади. Узук букилиб кетади. Фон Браун шу даражада лол қолган эдики, у ҳар қандай изоҳлардан воз кечади.

Бизга ғайри-табиий бўлиб туюлган қобилиятга эга бўлган бу одамни Ури Геллер деб аташади. У 27 ёшда, ҳозир Нью-Йорк шаҳрида яшайди. Ким у—фокусчими ёки яширин қудратга эга бўлган инсонми, фирибгарми ёки «табиатнинг ноёб туҳфасими»?

Биз Ури Геллер билан унинг Нью-Йоркдаги квартирасида учрашдик. У узун бўйли, хушқомат, келишган ёш йигит: ингичка бармоқлари, қалин қора сочи, кўй кўзларининг ранги ҳам қандайдир ғайриоддий. Ўзи ҳақида қисқа ҳикоя қилади: 7 ёшлик пайтида бир куни соатга қараб, унинг мили тўсатдан қайрилиб кетганини кўриб қолди. У ҳар хил фокуслар билан ўз синфдошларини мамнун эта бошлади. Бундай қобилият унда қандай пайдо бўлди, улар нимани англатади — буни Геллер билмайди. Аммо энди у ўзининг ажойиб истеъдодидан қандай фойдаланишни билади.

Мактабдан кейин экспорт фирмасида ишлади, кейин эса фотоманекенчи бўлди. Пул ишлади. Бир куни миясига ажойиб бир фикр келди. Агар ғайритабиий қобилиятга эга экансан, нега ундан тирикчилик ўтказиш учун пул ишлаб олишда фойдаланмаслик керак экан? 1970 йилнинг ўрталаридан бошлаб Геллер кичик-кичик томошалар кўрсата бошлади. Бу томошалар уни машҳур қилди: икки йил давомида мингга яқин марта маҳоратини намойиш қилди.

Мен ҳам унинг бир неча тажрибаларини кўришга аҳд қилдим. Геллер мендан унча қийин бўлмаган нарсанинг суратини чизишни сўрайди. Мен ўз блокнотимда дарахтнинг расмини чизаман. Геллер кўзини қўли билан беркитиб ўтирибди. «Штерн»нинг фотографи Кретц бу саҳнани кузатиб турибди. Мен чизган дарахт кўпроқ антеннага ўхшайди. «Ўз фикрларингизни шу суратга жамланг, — дейди Геллер, — ва суратни менинг чеккамга йўналтиришга ҳаракат қилинг». Мен чизган дарахтим тасвирини хаёлда жонлантириб, Геллернинг чеккасига қарайман. У кўзини қисиб туради-да 15 дақиқадан кейин дейди: «Бу вертикаль чизиқ ва чизиқнинг юқориги учидан ҳар томонга тарқалган линиялардир». Менинг антеннасимон дарахтим айнан шунга ўхшайди. Балки Геллер йўлини қилиб алдагандир? Кретц «йўқ» дегандек, бошини қимирлатади.

Геллер квартирамнинг калитини сўрайди. У калитни кафтимга қўяди ва кўрсаткич бармоғини унинг устидан юргизади. Тўсатдан мен калитда илгари бўлмаган енгил букилишни кўраман. Ҳаммаси шунчалик тез юз берадики, мен ҳеч нарсани пайқай олмай қоламан. Балки у сонияларда диққатимизни чалғитиб, жуда тезлик билан калитни яширин асбоб ёрдамида букиб қўйгандир? Унинг истеъдоди манбаи қаерда?

Мен Геллер билан тажрибалар серияси ўтказган Стэнфорд илмий-тадқиқот институтининг (Калифорния) ҳисоботини — унча катта бўлмаган брошюрани ўқиб чиқдим. Ҳисоботда, жумладан, шундай дейилади: «Илгари ҳеч қачон ҳеч бир фокусчи лабораторияларда, яъни ўзи бошқаларни эмас, балки олимлар уни кузатиб турган бир шароитда тажрибалар ўтказишга рози бўлмаган... Унда айрим ғалати ҳодисалар ҳам қайд этилдики, уларни биз илмий жиҳатдан тушунтириб бераолмадик».

Геллар металл қути ичига солинган соққалар устидаги очколар сонининг ўнтасидан саккизтасини тўғри топди. Тасодифий мос келиш эҳтимоллиги — миллиондан бир эди.

Олимлар Геллердан фотоплёнка солинадиган алюмин қутиларнинг қайси бирида буюм борлигини топишни 12 марта илтимос қилдилар. Геллар 12 марта ҳам тўғри жавоб берди.

Геллерга кўрсатмай 7 та сурат тайёрланди. Бу суратлар конвертларга солиниб Геллернинг олдига, стол устига қўйилди. У конвертларга тикилиб, расмларнинг «деярли аниқ нусхасини» чизиб берди. Геллер қўлларини яқинлаштирганда магнит майдони ўлчанадиган асбобнинг стрелкаси ҳаракатга келди.

Тажриба натижалари шу даражада ҳайрон қоларли ва анъанавий фан нуқтаи назаридан тушунтириб бўлмайдиган эдики, экспертлар Стэнфорд институтидан ташқарида буларга шубҳа билдиришди: институт Геллернинг усталик билан қилинган кўз бойлоқчилигига чув тушмадимикин?

Шуни ҳам айтиш кераки, тажриба ўтказган олимлар кулги остига олиниш ва институтдаги ўз эътиборларини йўқотишдан чўчиб, ўз ҳисоботларида баъзи бир чинакам мистик ҳолатларни қайд этмадилар, Масалан, тажрибаларнинг ибтидосида бир қават пастда жойлашган Пентагоннинг махфий фактлар жойлашган ҳисоблаш машиналари ишдан чиқди. Пентагон буни текшириш учун уч кишидан иборат комиссия жўнатди. Аммо бу тўсатдан бузилишнинг сабаби ҳалигача аниқланган эмас.

«Ҳаммаси фирибгарлик қилишади, мен эса алдамайман»

Қандайдир «ғайри табиий» қудратга эга бўлган кишилар неча асрлардан буён вақти-вақти билан юзага чиқиб турибди. Уларни шайтоннинг хизматкори, сеҳргар деб аташган. Уларнинг устидан кулишган, таъқиб қилишган ва кўпинча талантли фирибгар сифатида фош қилишган. Фақат кейинги йиллардагина бундай ғалати ҳодисаларни илмий позициядан туриб текширишга ҳаракат қилинмоқда. Ким билади? Ахир 50 йил муқаддам Ойга учиш ҳам ишониб бўлмайдиган гап эди. Бу ҳақдаги фикрлар беҳуда хаёл сифатида кулги остига олинарди. Хўш, Ури Геллернинг «Сеҳрли кучи» борми ёки йўқми? Ўзи шундай дейди: «Мен кўрсатган нарсаларнинг деярли барчасини фокусчилар ҳам кўрсата олади. Аммо уларнинг ҳаммаси фирибгарлик қилишади, мен эса алдамайман».

Сеанслардан кейин деярли ҳамиша унга «Касалликларни ва ногиронликни даволай оласизми?» деган савол беришади. Бу ҳақда Геллер шундай хотирлайди: «Калифорния университетидаги битта лекциядан кейин мен буни оқсайдиган бир студент қизда синаб кўришга ҳаракат қилдим. Аммо қўлимдан ҳеч нарса келмади. Ҳафсалам шунчалик пир бўлган эдики, бундан кейин ҳеч қачон бу ишни такрорламасликка аҳд қилдим».

Баъзан унинг тажрибалари муваффақиятли чиқмайди. Шунда у бу ҳақда очиқ айтади. Баъзан эса у шундай ажойиб ҳолатда бўладики, залда ўтирган одамлар лол қолиб, саҳнага ташланадилар ва чўнтакларидаги калитлар букилиб кетганини айтадилар.

Нима бу — оммавий гипнозми ёки оммавий кўзбойлоқчиликми? Биз Кретц билан унинг сирини қидирамиз. Симсиз микрофонларни, яширин асбоблар ёки мосламаларни, сирли кимёвий субстанцияларни топишга ҳаракат қиламиз. Аммо бизгача қидирган ўнлаб журналист ва олимлар сингари ҳеч нарса топа олмаймиз. Тушлик пайтида Геллер столи устида турган қошиқ тўсатдан синиб кетади. Геллер буни биринчи бўлиб сезади ва кутилмаган муваффақиятдан хурсандлигини билдиради. Биз эса аксинча, шубҳа билан қараймиз ва ундан тор доирада сеанс беришини сўраймиз.

У Кретц қўлида маҳкам ушлаб турган ошхона пичоғини букиб юборади. Тўсатдан Кретцнинг Гамбургдаги квартираси деворида осиғлиқ учта Африка маскасини кўриб турганини айтади. (Улар ҳақиқатда ҳам ўша ерда осиғлик). Биз лол қотганмиз. Геллер билан мен фикрни масофага узатиш тажрибасини ўтказамиз. У мен кўрмайдиган қилиб, бир сонни қоғозга ёзади ва фикран менга узатади. Мен кўзимни юмаман: миямда «3» сони намоён бўлади. Кейин қатор сонлар бирин-кетин ўта бошлайди. Аммо уч сони ҳеч хаёлдан кетмайди. Мен «уч» дейман. Геллер қоғозни кўрсатади. Унда «3» сони ёзилган.

Мен кафтимга синчковлик билан текширилган калитни қўяман. Геллер уни оҳиста силай бошлайди. Калит букилмайди. У беш, ўн минут ҳаракат қилади — аммо натижа йўқ. Менга буларнинг барчаси аҳмоқона машғулотдай бўлиб туюлади. «Сиз жуда ҳам ишончсиз кайфиятдасиз, — дейди Геллер, — сиз менинг ҳаракатларимга тўсиқ қўйяпсиз». Бу менинг ишончсизлигимни янада оширади. Кўзимни бир сония ҳам калитдан узмайман.

Геллар сеансни тугатишга ҳам тайёр. «Сўнгги уриниш, — эълон қилади у, — аммо сиз менга ёрдам беришингиз керак. Сиз калит букилишини исташингиз керак». Мен рози бўлиб, хаёлан шуни истайман. Аммо энди бу уринишлар янада беҳудадек бўлиб туюлади. Аммо тўсатдан қўлимдаги калит букилаётганини ҳис қиламан. Дастлаб тахминан ўн градус бурчак билан, кейин 20 градус, яна бир неча дақиқадан сўнг у 30 градусга букилади. Мен ўз кўзларимга ишонмайман. Кретц тасдиқлайди: Ҳа, ҳаммаси тўғри. У барча фазаларни плёнкага туширди.

Мен калитни шимимнинг чўнтагига соларканман, ҳали ҳам ишонмайман. Шу воқеадан уч соат кейин калитни чўнтагимдан олдим ва чўчиб тушдим: энди у деярли тўқсон градус бурчак билан букилиб турарди. Демак у чўнтагимда ҳам букилишни давом эттирган экан. Ҳар ҳолда мен бошқача изоҳ топа олмайман. Мен шимимни алмаштирганим йўқ, ёнимга ҳеч ким яқинлашган ҳам эмас. Геллернинг айтишича, бу жуда нормал ҳол бўлиб, унинг тажрибаларидан кейин ҳамиша шундай бўлади.

Авлиёнинг «сердаромад жойи»

Инсон фақат «руҳиятининг кучи» билан металлни букиши мумкинлиги ҳақидаги фикр мени тунда ҳам тинч қўймайди. Буни ўз кўзинг билан кўрганда ҳам ишониш мумкинми?

Эртаси куни Геллер Маямида бир йўла учта телевизион компанияга интервью берди. Репортёрлар дастлаб ҳамма қаби ишончсизлик билан қарашди. Телепатия ва психокинез намойиши бўйича дастлабки уринишлар унчалик муваффақиятли чиқмади. Аммо бир неча дақиқадан кейин Геллер ўрнидан сакраб турди. «Бўлди! — хитоб қилди у— қани чўнтакларингиздан квартирангиз калитларини олиб, букилганми ёки йўқми эканлигини текшириб кўринглар-чи». Журналистлар чўнтакларини кавлаб кўришди. Калитларни олиб, унга бақрайиб қараб қолишди: уларнинг ҳаммаси эгилган эди. Телекамералар қаршисида улар бу воқеагача калитлар тўппа-тўғри бўлганлиги ҳақида қасам ичдилар.

«Баъзан менда бу нарса ўз-ўзидан, ортиқча ҳаракатларсиз амалга ошади, —дейди суҳбатимиз охирида Геллер. — Баъзан эса қанчалик ҳаракат қилмагин ҳеч нарса чиқмайди. Нега? Буни ўзим ҳам билмайман».

Кейинчалик у баъзи бадавлат одамлар унинг қобилиятидан ўз бойликларини кўпайтириш мақсадида фойдаланмоқчи бўлганликларини нафрат билан хотирлади. Унинг ҳикоя қилишича, ўтган йили ёзда Техасдаги нефть магнатларидан бири «сердаромад жой» таклиф қилган: Геллер нефть конларини харид қилиш бўйича олиб бориладиган музокараларда нефть боссининг рақиблари фикрини ўқиши керак эди.

Геллер ҳаётига суиқасд қилишларидан жуда қўрқади: «Кўплар мендан қўрқишади. Улар шундай ўйлайдилар: агар у осма йўлдаги вагончани тўхтата олар экан, хаёлига самолёт ва ракеталарни ҳам тўхтатиш келиб қолмасмикин? Ҳозирча у калитларни букади, кейин пўлат устунларни ҳам букишга киришмасмикин? «Умуман бу ишларни у қила олиши мумкинми эканлиги ҳақидаги берган саволимизга у «билмайман» деб жавоб берди. Ҳар ҳолда у бундай тажрибага ҳеч қачон қўл урмайди.

Хўш, Ури Геллер, унинг сирли кучларига қандай муносабатда бўлиш керак? «Санди таймс» газетаси бу ҳақда қуйидагиларни ёзади: «Хаёлпараст ёки ҳатто ёлғончи ҳам бўлиш, шу билан бир пайтда ғайри оддий, тушунтириб бўлмайдиган кучга эга бўлиш ҳам мумкин».

Балки чиндан ҳам шундайдир. Ҳар сафар ўзимнинг букилган калитимни кўрар эканман, бўлиб ўтган воқеага қайта-қайта ажабланаман.

«За рубежом» ҳафталигидан.

САНЪАТКОРНИНГ ҲИСОБОТ КОНЦЕРТИ

Тошкент Давлат консерваториясининг катта залида Ўзбекистон ССР халқ артисти, республикада опера санъатининг асосчиларидан бири, Тошкент Давлат консерваториясида профессор вазифасини бажарувчи Н. Ҳ. Ҳошимовнинг ҳисобот концерти бўлиб ўтди. У Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллигига бағишланди.

Насим Ҳошимовнинг репертуарида 30 дан ортиқ операда ижро этилган партиялар бор. У Ғарбий Европа ва рус классикларининг операларида рус ва ўзбек тилларида ариялар ижро этадиган биринчи ўзбек опера қўшиқчисидир. Чайковскийнинг «Евгений Онегин», «Пиковая дама», Вердининг «Риголетто», Бизенинг «Кармен» сингари асарларида айтилган ариялар бунинг ёрқин мисолидир.

Шунингдек, у ўзбек операсининг олтин фондига кирган М. Ашрафийнинг «Дилором», «Шоир қалби», Бобоевнинг «Ҳамза», С. Юдаковнинг «Майсаранинг иши» каби асарларида ҳам кўплаб арияларни ижро этган.

Н. Ҳошимовнинг Онегин ролидаги портрети бу партиянинг ўзбек тилидаги биринчи ижрочиси сифатида П. И. Чайковскийнинг Клин шаҳридаги уй—музейида сақланмоқда. Совет композиторларининг операларидаги у ижро этган партиялар ҳам артистга катта муваффақият келтирди. Масалан, Д. Кабалевскийнинг «Тарас оиласида» операсида у ижро этган ариялар томошабинлар томонидан қизғин кутиб олинган эди.

Н. Ҳошимов ўзи қўшиқ кафедрасини бошқараётган Тошкент Давлат консерваториясида ёш ижрочиларни тайёрлашга кўп меҳнат сарф қилмоқда. Унинг ўқувчилари бугунги кунда Тошкент ва Самарқанд, Душанба ва Олмаота опера театрларида муваффақиятли иш олиб боряптилар. Шунинг учун ҳам консерваториянинг катта залидаги кўп сонли тингловчилар орасида унинг собиқ студентларини ҳам учратиш мумкин эди.

Концертга тўпланганлар Н. Ҳошимов ижросида ўзбек композиторлари асарларини қизиқиш билан тингладилар. П. Ҳамроевнинг «Ўзбекистоним менинг», С. Жалиловнинг Фурқат шеърига басталаган «Пари-рўйим» қўшиқлари айниқса қизғин кутиб олинди. Концертда камер асарлар билан бирга опералардан ариялар ҳам ижро этилди. Уларда артистнинг вокаль ва саҳна маҳорати ўзаро узвий бирикиб кетганини кўриш мумкин. Рахманиновнинг «Алеко», М. Ашрафийнинг «Дилором», С. Юдаковнинг «Майсаранинг иши» операларидан ижро этилган ариялар бу маҳоратнинг яққол намойиши бўлди.

Йиғилганлар санъаткорнинг собиқ шогирдлари — Алишер Навоий номидаги опера ва балет катта театри солистлари Хўжаниёзов ва А. Мустафоевларнинг чиқишларига, Ўзбекистон ССР халқ артисти И. И. Фоменконинг ижрочилик маҳоратига ҳам юксак баҳо бердилар.

Н. КАМАХА.

БЕЛОРУССИЯ ССР. Жлобинск шаҳридаги бадиий инкрустация фабрикасида ишлаб чиқариладиган чиройли қутичалар ва ўйма нақшли панноларни кўпчилик яхши билади. Улар Венгрия ва Болгария, Англия ва Франция, АҚШ ва Япония сингари ўнлаб мамлакатларга экспорт қилинади.

СУРАТДА: «Сайрга» деб номланган панно.

Ч. Мейзин фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

◎ ШАШКА

Спартакчилар беллашуви

«Спартак» жамиятининг юз катакли шашка бўйича Тошкент область биринчилиги 18 кун давом этди. Унда спорт жамиятидан 14 киши қатнашди. Улардан 7 киши спорт мастерлигига номзод ва 7 киши биринчи разрядли шашкачилар эди.

Мусобақалар қизиқарли ва кескин ўтди. Спортчилар учрашувларда ўзларининг маҳоратларини намойиш қилиб, томошабинларнинг олқишига сазовор бўлдилар.

Машаққатли беллашувлардан кейин биринчи разрядли шашкачи Юрий Шемонаев область чемпиони унвонига муяссар бўлди. У бирорта ўйинда ҳам мағлубиятга учрамади. 13 ўйиндан 12 очко тўплаб, рақибларини доғда қолдирди. Мастерликка номзод Евгений Пятигорцев эса 11 очко тўплаб иккинчи ўринга чиқди. Ўн очко тўплаган Сергей Ким учинчи ўринни эгаллади. Ю. Шемонаев ва тўртинчи ўринни олган Д. Нуриддиновлар мастерликка номзод унвонини олишга муяссар бўлдилар ҳамда «Спартак» жамиятининг I—II ва III даражали ёрлиқлари билан мукофотландилар.

Мусобақа ғолиблари май ойида Тошкент шаҳрида бўладиган «Спартак» спорт жамиятининг юз катакли шашка бўйича республика биринчилигида қатнашиш ҳуқуқини олдилар. Бу мусобақага барча областлардан уста шашкачилар таклиф қилинган.

Ш. ЁҚУБОВ,
СССР спорт мастери.

Редактор
С. М. ҚАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА —4|IV да **Чио-чио-сан**, 5|IV да **Травиата**, 6|IV да **Севги тумори.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4|IV да **Олтин девор** (билетлар сотилган), 5|IV да **Комиссия**, 6|IV да **Оқшомдан тушгача.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА—4|IV да **Ҳижрон**, 5|IV да **Хонума хоним.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 4|IV да **Ташвишланманг, онажон!** 5|IV да **Трибунал**, 6|IV да **Беш кунлик куёв.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — ҚОЗОҚ ДАВЛАТ ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЛАРИ.

КИНО

4 АПРЕЛДА

Юз процент нейлон — САНЪАТ САРОЙИ», «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кечқурун).

Микрорайон — «ЎЗБЕКИСТОН», ҲАМЗА номли (кечқурун), «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Мен севган ва унутмаган кишилар — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Иван Васильевич касбини ўзгартиради — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Сўнгги дақиқагача — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Ҳаёт манбаи (2 серия) —«ВОСТОК» (кечқурун).

5 АПРЕЛДА

Юз процент нейлон — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Микрорайон — ҲАМЗА номли (19.00, 20.30).

Мен севган ва унутмаган кишилар — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартиради — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Сўнгги дақиқагача — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Ҳаёт манбаи (2 серия) —«ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Севги анатомияси — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), ҲАМЗА номли (11.00, 13.00, 15.00, 17.00).

Ёшлар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

6 АПРЕЛЬ КЕЧ СОАТ 8 ДА
7 АПРЕЛЬ КУНДУЗ СОАТ 3 ДА ВА КЕЧ СОАТ 8 ДА

КАТТА ЮБИЛЕЙ КОНЦЕРТЛАРИ

(3 бўлимда)

ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН «БАҲОР» ДАВЛАТ ХАЛҚ РАҚС АНСАМБЛИНИНГ 1971—1973 ЙИЛЛАРДАГИ ЯНГИ ПРОГРАММАСИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

СССР халқ артистлари, СССР Давлат мукофоти лауреатлари: ҲАЛИМА НОСИРОВА, ТАМАРАХОНИМ, МУКАРРАМА ТУРҒУНБОЕВА, ОЛИМ ХЎЖАЕВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари ва хизмат кўрсатган артистлар: ОТАХОН ХУДОЙШУКУРОВ, ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА, МАЪРИФАТ УБАЙДУЛЛАЕВА, ЕРҚИНОЙ ҲАТАМОВА, ТАВАККАЛ ҚОДИРОВ, ЭРГАШ КАРИМОВ, МАЛОҲАТ ДАДАБОЕВА;

Солистлар: Хайрулла ЛУТФУЛЛАЕВ, Илёс МАЛЛАЕВ, Фахриддин УМАРОВ, Роза КАРИМОВА, Ҳусан ШАРИПОВ, Жўрахон РАҲИМОВ;

СССР Давлат мукофоти лауреатлари: Раъно НИЗОМОВА, Равшаной ШАРИПОВА, Валентина РОМАНОВА, Қаҳрамон ДАДАЕВ.

Музика бўлимининг мудири ва оркестр дирижёри СССР Давлат мукофотининг лауреати Бахтиёр АЛИЕВ.

«БАҲОР» ансамблининг ва концертнинг бадиий раҳбари — СССР халқ артисти МУКАРРАМА ТУРҒУНБОЕВА.

Режиссёр — Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган артист Мансур САЪДУЛЛАЕВ.

Билетлар Марказий «Юбилей» спорт зали кассасида ва район кассаларида сотилмоқда.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

5, 6 АПРЕЛЬ КЕЧ СОАТ 7 ЯРИМДА

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ СОЛИСТЛАРИ ИШТИРОКИДА

КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Бутуниттифоқ «ОКТЯБРЬ 40 ЙИЛЛИГИ» фестивали ва Бутуниттифоқ бадиий коллективлар кўригининг лауреати

«ШОДЛИК» АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИ

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари Дилбар ФАЕЗОВА, Дилафруз ЖАББОРОВА;

Ансамблнинг солистлари — Дилором ҚАЮМОВА, Назира ШЕРАЛИЕВА, Қодир МЎМИНОВ, Рашида РАҲИМОВА, Ҳотам Хўжиев, Роза КАКУРИЕВА;

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ҳаким НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА

Солистлар: Шариф СУЛТОНОВ, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА.

Телеминиатюра ва сўз устаси

ҲАСАН ЙЎЛДОШЕВ

Программани — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғулом ТОЖИАЪЛОЕВ олиб боради.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

22-ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1974—1975 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти Тошкент шаҳридаги қурилишларга малакали бўёқчилар, дурадгорлар, сувоқчилар, мозаикачи-плиткачи-сайқал берувчилар, бўёқчи-сувоқчилар, ғишт терувчиларни тайёрлаб беради.

Ўқишга 8—10 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган 14—25 ёшли йигит-қизлар қабул қилинади.

ЎҚИШ МУДДАТИ—1 ВА 2 ЙИЛ.

Ўқувчилар кунига уч маҳал иссиқ овқат, ётоқхона, кийимбош, практика даврида пул мукофоти билан таъминланадилар.

Билим юрти қошида кечки мактаб, кутубхона мавжуд. Спорт секциялари ва бошқа турли тўгараклар ишлайди.

Кирувчилар: директор номига ёзилган ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (асли ёки паспорт). 3х4 см. катталикдаги 6 дона фотосурат топширадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Астрахань кўчаси, Астрахань тупиги, 12-уй (22-автобус ва 12-трамвайларнинг «Дегтярев кўчаси» бекати).

Тошкент-пассажир станциясининг
2-ВАГОН ДЕПОСИ
пассажир вагонлари проводникларини тайёрлайдиган

КУРСЛАРГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларга камида 7 синф ҳажмида маълумотли, ёши 18 дан катта бўлган кишилар қабул қилинади.

Ўқиш даврида 50 сўм миқдорида стипендия тўланади.

Курсларга қабул қилинганлар темир йўл транспорти ходимлари учун белгиланган имтиёзлардан фойдаланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Богдан Хмельницкий кўчаси, 90-уй, кадрлар бўлими, телефонлар: 392-54-325, 392-54-316 (31-автобуснинг «Вагон депоси», 45, 50-автобус ва 14-троллейбуснинг «ТЭТЦ» бекатлари).

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги Чапаев номли кечки ишчи ёшлар мактаби томонидан **Рихсибой Исамуҳамедов** номига берилган 503966 номерли

ЕТУКЛИК АТТЕСТАТИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳридаги Охунбобоев номли медицина билим юрти томонидан **Шоҳида Муҳамедова** номига берилган 67740 номерли йўқолган

ШАҲОДАТНОМА БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Ички ишлар министрлиги ҳузуридаги муассасадан ташқари соқчилик бошқармаси коллективи катта инспектор С. А. Аҳмедовга онаси **Лазокат ИНОМОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

БУГУН ВА ЭРТАГА „ЗАНГОРИ ЭКРАН“ДА

4 АПРЕЛЬ — ПАЙШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.10 «Бир қўшиқ ҳақида». Болалар учун қўғирчоқ фильм. **Рус тилида:** 18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ўринбосарлар». 19.00 Тошкент — Олмаота мусобақаси. Ўзбекистон ва Қозоғистон телевидениесининг биргаликдаги кўрсатуви. 19.30 Рангли телевидение. «Зайнаб Омонова». Телевизион ҳужжатли фильм. 19.45 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 20.00 Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига. «Юбилей йилидаги янги объектлар». Сирдарёдан олиб кўрсатилади. 20.30 Шеърият мухлисларига. 20.40 «Ахборот» информацион программаси.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.00 Венгрия. Халқ Республикаси телевидениеси программаси. 20.45 «Қисмат ғазабига учраган дамда». А. С. Пушкин асарлари ва ёзишмалари асосида тайёрланган адабий композиция. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 Ҳужжатли фильмлар экрани (ўзбек тилида).

Учинчи программа. 10.00 дан Тошкент кўрсатади.

5 АПРЕЛЬ — ЖУМА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.00 Кўрсатувлар программаси. 12.05 Рангли телевидение. Эрталабки гимнастика машғулотлари. 12.20 Янгиликлар. 12.30 Рангли телевидение. Ўқувчилар учун. «Талабларингизга мувофиқ, болалар». 13.00 Рангли телевидение. Жаҳон халқлари ижоди. 13.30 Бадиий фильм. 15.10 Москва кундузги кўрсатувларининг охири. 16.15 Кўрсатувлар программаси. 16.20 Телевизион ҳужжатли фильмлар программаси. 17.20 Ватанимиз тарихидан очерклар. 17.50 Концерт. **Тошкент кўрсатади.** 18.20 Кўрсатувлар программаси. 18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Студентлик — олтин даврим». Сирдарёдан олиб кўрсатилади (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 19.10 Рангли телевидение. «Ҳиндистон, кеча, бугун, эртага». Кўрсатувни Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиоси сиёсий шарҳловчиси В. Дунаев олиб боради. **Тошкент кўрсатади.** 19.40 «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). **Ўзбек тилида:** 19.55 Ўзбек куйларидан концерт. 20.20 Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига. «Ўзбекистон чорвадори» программаси. 20.50 «Ахборот» информацион программаси. 21.10 СССР композиторларининг V съезди. Симфоник куйлардан концерт. 21.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 22.30 СССР Олий Советига сайловлар олдидан. 22.45 Телевизион театр. Т. Жумагелдиев. «Яккама-якка». Телевизион спектакль. **Москва кўрсатади.** 00.25 Рангли телевидение. Хоккей бўйича жаҳон чемпионати. СССР—ГДР терма командалари. Финляндиядан олиб кўрсатилади. 02.45 Кўрсатувлар программаси.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 11.30 «А. П. Чеховнинг ижоди». Рус адабиётидан ўқув кўрсатуви. 12.00 «Лавозим имтиҳони». Телевизион бадиий фильм. **Москва кўрсатади.** 18.20 Москва ва москваликлар. 18.50 Янгиликлар. 19.00 Рангли телевидение. Болалар учун мультфильм. **Тошкент кўрсатади.** 19.10 «Прогресс» программаси. (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 19.40 «Голубой огонёк» саҳифаларида. 20.25 Адабий асарларни экранлаштириш. «Дон қиссаси». Бадиий фильм. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Инсон ва қонун» (рус тилида).

Учинчи программа. 18.55 дан Тошкент кўрсатади.

Тошкент оқшоми 4 бет.
4 АПРЕЛЬ, 1974 й.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000: ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.

Р—03365. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр А—3082.